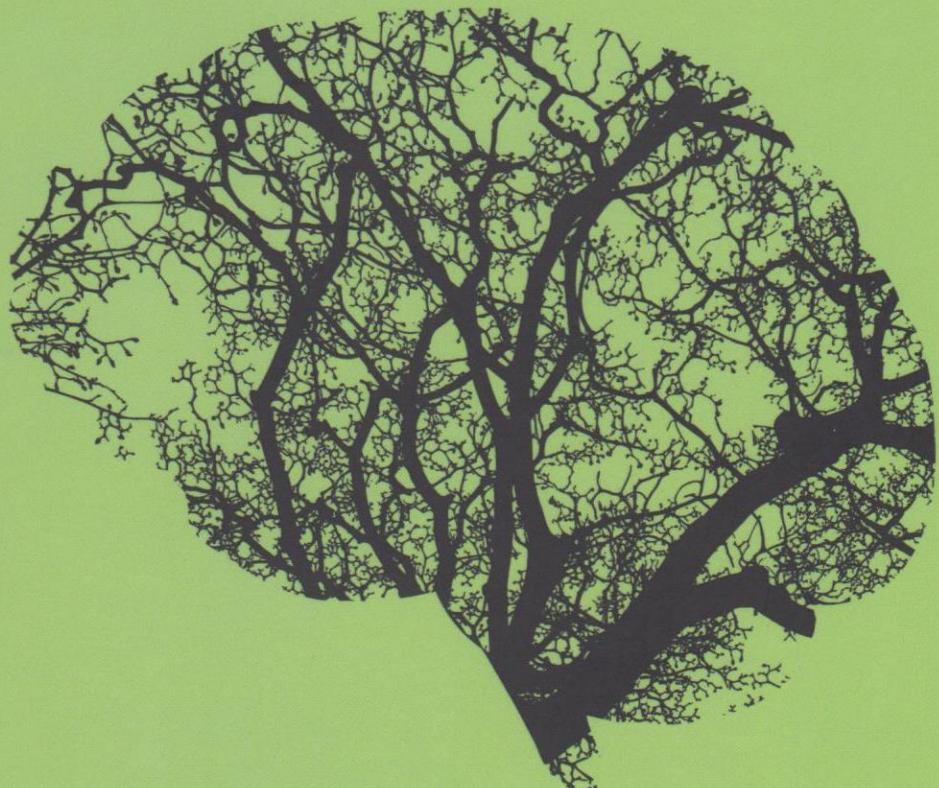

Tetyana Kosmeda
Anatolij Zahnitko
Zhanna Krasnobaieva-Chorna

Delineation of Linguopersonology and Linguoaxiology

WYDAWNICTWO NAUKOWE UAM

DELINIEATION
OF LINGUOPERSOLOGY
AND LINGUOAXIOLOGY

2001

ADAM MICKIEWICZ UNIVERSITY IN POZNAN

Tetyana Kosmeda, Anatolij Zahnitko,
Zhanna Krasnobajeva-Chorna

**DELINEATION
OF LINGUOPERSOLOGY
AND LINGUOAXIOLOGY**

POZNAN 2019

Reviewers

Professor, Doctor of Philology *Pshemislaw Yuzvikevich* – Wrocław University (Poland) /
dr hab. prof. UWr *Przemysław Jóźwikiewicz* – Uniwersytet Wrocławski (Polska)

This publication was financed by the Institute of Russian and Ukrainian Studies,
Adam Mickiewicz University in Poznań

© Tetyana Kosmeda, Anatolij Zahnitko, Zhanna Krasnobaieva-Chorna

This edition © Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 2019,
Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2019

Published on the basis of an authorised copy

Graphic design of the cover: Ewa Wąsowska

Technical editor: Dorota Borowiak

Formatting text: Eugeniusz Strykowski

ISBN 978-83-232-3536-1

WYDAWNICTWO NAUKOWE UNIWERSYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU
61-701 POZNAŃ, UL. FREDRY 10

Sekretariat: tel. 61 829 46 46, faks 61 829 46 47, e-mail: wydnak@amu.edu.pl

Dział Promocji i Sprzedaży: tel. 61 829 46 40, e-mail: press@amu.edu.pl

Ark. wyd. 16,25. Ark. druk. 15,875

DRUK I OPRAWA: VOLUMINA.PL DANIEL KRZANOWSKI, SZCZECIN, UL. KS. WITOLDA 7-9

TABLE OF CONTENTS

LIST OF ABBREVIATIONS	7
INTRODUCTION	9
CHAPTER 1	
CATEGORIES, LEVELS AND UNITS OF LINGUOPERSONOLOGY	
(A. Zahnitko)	15
1.1. Categorical and paradigm scope of modern linguopersonology	15
1.2. The theory of modern linguopersonology levels and categories	25
CHAPTER 2	
THE THEORY OF LINGUOPERSONEME: THE TYPOLOGY OF LINGUO-INDIVIDUATIONS AND LINGUOINDIVIDUALIZATIONS (A. Zahnitko)	38
2.1. Language personality in epistolary discourse: the typology of linguoindividuations and linguoindividualizations	38
2.2. Communicative and discourse scope of the language personality of Ivan Franko	45
2.3. Grammatical conception of Yurii Shevelov: evolution of views (1940–1950)	58
2.4. Language existentiality of Vasyl Stus: artistic-speech scope	66
2.5. Psycholinguistic model of linguopersonality: categorical and level scope	93
CHAPTER 3	
EGO-TEXT LINGUISTICS: THEORETICAL OUTLINE ASPECTUAL APPROACHES TO THE PRIVATE LETTER ANALYSIS (T. Kosmeda)	97
3.1. Ego-text and its main genres (diary, memoirs, autobiography, letter). General characteristics	98
3.1.1. Formation of the concept of ego-text in modern linguistics. Its dependance on the psychological cathegories of Ego and Alter Ego	100
3.1.2. Main genres of ego-text or types of personal texts.	114
3.2. The genre of the letter. The discursive (stylistic) potential of the epistolary. The state of study of the problem	120

3.3. Lesya Ukrainska's elite linguopersonality in the mirror of her private letters (case study of the poet's epistolary and her reflections on letters in literary texts)	127
3.3.1. Lesya Ukrainska's attitude to the phenomenon of correspondence (some comments on letters and the process of their writing in the poet's artistic texts).	127
3.3.2. Lesya Ukrainska's private letters as "a reflection" of her speech and the most intimate movements of her soul.	129
CHAPTER 4	
QUALIFYING BASES OF AXIOPHRASEME PRAGMATICS (Zh. Krasno-baieva-Chorna)	147
4.1. Axiophraseme pragmatics as a section of linguistics	147
4.2. The specifics of the phrasemic evaluation: theoretical and applied foundations	148
4.2.1. To the question of the evaluative component of the phrasemic meaning	148
4.2.2. Typology of phrasemes according to their evaluation load	150
4.2.2.1. Positively evaluative phrasemes	150
4.2.2.2. Negatively evaluative phrasemes	157
4.2.2.3. Neutrally evaluative phraseme	164
4.2.2.4. Phrasemes with diffuse evaluation	165
4.3. The algorithm of reconstruction of the axiological world's image in phrasemics	168
4.3.1. Stage 1. The research illustrative corpus	169
4.3.2. Stage 2. A nomenclature of universal values	169
4.3.3. Stage 3. The level model of the axiological world's image	170
4.3.4. Stage 4. Phrasemic axiological oppositions of values	170
4.3.5. Stage 5. The ideographic parametrization of values	172
4.3.6. Stage 6. The level organization of values	180
4.3.7. Stage 7. Cultural coding of values	185
4.3.8. Stage 8. Cultural coding of axiological world's image	192
CONCLUSIONS	200
BIBLIOGRAPHY	205
List of sources	224
Bibliography [References]	225
List of sources [References]	249
ESSAYS ON LINGUOPERSONOLOGY AND LINGUOAXIOLOGY (Summary)	251

QUALIFYING BASES OF AXIOPHRASEME PRAGMATICS

Zh. Krasnobaieva-Chorna

4.1. Axiophraseme pragmatics as a section of linguistics

Axiophrasemic pragmatics is a new research area in linguistics, which aims to create a holistic and objective model of the functioning of the evaluation in phrasemics of single-structured and multi-structured languages.

The main tasks of axiophrasemic pragmatics are: 1) the formation of a linguistic profile of evaluation in the axiological paradigm with a description of the evaluative component of the phrasemic meaning; 2) the development of the classification of phrasemes according to their evaluation load, which is based on the evaluative scale 'good - neutral - bad', with specific tracing of different ranges ('good / bad', 'to approve / not to approve', 'to satisfy / not to satisfy', 'valuable / not valuable', 'to interest / not to interest', 'to agree / not to agree', 'to recommend / to forbid', 'to maintain / to deny', 'to comply with / not to comply with'); 3) the description of the constitutive features of value and the axiological world's image in phrasemics; 4) the reconstruction of the phrasemic level of the axiological world's image and establishment of the structural organization of value in phrasemics; 5) the determination of the nomenclature of universal values, which is based on the initial knowledge about specific values, and verification as ethnic forms of values; 6) the description of the peculiarities of the language presentation of values at the phrasemic level of the axiological world's image (associative analysis, analysis of the secondary sign system, etc.).

The object of axiophrasemic pragmatics are the phrasemic evaluation and the value as a linguophilosophical and linguocultural category.

The subject of axiophrasemic pragmatics are phrasemes with evaluative semantics.

Methodological base of axiophrasemic pragmatics. The values in phrasemics are described by *the method of parametric analysis* of the phraseme semantic structure with accentuation of evaluative macro-component and the basic method of ideographic linguistics, *the method of thematic fields*. The basic unit of analysis is phraseme axiological opposition, regarded as a unity of two phraseme blocks: the first is formed by phrasemes, semantics of which correlates with the values, and the second is made up by phrasemes, semantics of which correlates with non-values.

The composition of the *terminology system* of axiophrasemic pragmatics: 1) phraseme meaning; denotative component of phraseme meaning; significative component of phraseme meaning; connotative component of phraseme meaning; evaluative component of phraseme meaning; 2) classification of phrasemes according to their evaluation load; positively evaluative phrasemes, negatively evaluative phrasemes, neutrally evaluative phrasemes, phrasemes with diffuse evaluation; 3) value, non-value; axiological world's image; evaluative categorization, phrasemic axiological opposition; phraseme-ideographic classification; phraseme-semantical field, phraseme-semantical groups, phraseme-semantical subgroups; cultural code; secondary sign system; associate.

4.2. The specifics of the phrasemic evaluation: theoretical and applied foundations

4.2.1. To the question of the evaluative component of the phrasemic meaning

Axiophrasemic pragmatics actualizes the study of the structure of phraseme meaning, which is characterized by a complex nature [Апольд 1986; Арсентьева 1989; Богатырева 2015; Василенко 2010; Мелерович, Мокиенко 2008; Никифорец 2000; Плестова 2011; Терпак 2006; Яхина 2008] (Table 3.1). The qualifying features of the evaluative component of the phrasemic meaning are: 1) the possibility of selection in the denotative and connotative components of phraseme meaning (I. Chobot [Чобот 2002]); 2) the conditionality of extralinguistic factors: the logical category of evaluation, social evaluation, deontic world's image, value orientations of society, national-cultural charac-

Table 4.1.

The structure of the phraseme meaning in modern linguistics

Linguist	Denotative component of phraseme meaning	Significative component of phraseme meaning	Connotative component of phraseme meaning
I. Arnold (1986)	significative-denotative component of phraseme meaning		emotive, evaluative, expressive functional-stylistic components of phraseme meaning
O. Arsentyeva (1989)	significative-denotative component of phraseme meaning		connotative component of phraseme meaning
	basic information		additional information
G. Nikiporets (2000)		indicates on the reference potential	
M. Terpak (2006)	significative-denotative component of phraseme meaning		covers all information contained in the form above its denotative content
	nominative function		expressive and appealing functions
		intertwined	
A. Melerovich, V. Mokienko (2008)	contributes to the detection of the substantive bearing of the sign, causing a substantive representation in the human consciousness	defines the correlation of phrasemes with representations or concepts as a carrier of certain properties, qualities and has a higher degree of abstraction	
	subject-logical content		
A. Yakhina (2008)	topic for evaluative-emotive attitude		rema part
A. Vasilenko (2010)	the psychological basis for creating a evaluative attitude of the speaker		
M. Pestova (2011)	derivative		a complex of signals aimed at the emotional impact on the recipient
K. Bogatyryova (2015)	significative-denotative component of phraseme meaning		- emotive-evaluative - functional-stylistic components of phraseme meaning
	- subject-logical content - internal form - figurative motivation - phraseme abstraction		
		inextricable connection	

teristics (A. Yakhina [Яхина 2008]); 3) the rematic part (the denotation is a topic for an evaluative-emotive relationship) (A. Yakhina [Яхина 2008]); 4) index of semantic integrity, stability and reproducibility (O. Khabarova [Хабарова 2003]); 5) the conditionality by imagery and expressiveness (O. Khabarova [Хабарова 2003]); 6) the most important component, together with the emotive, in the semantic structure of the phrasemes (A. Vasilenko [Василенко 2010]); 7) the layer on the denotative content, which is located above it and plays the role of a strong characterizing element (A. Vasilenko [Василенко 2010]); 8) the discovery of the value relation through the prism of cultural knowledge (S. Oliynyk [Олійник 2008]); 9) the main "reason" for phrasemic nomination and image selection (S. Gabunia and R. Kairova [Габуния, Каирова 2010]); 10) the management of the emotive-expressive component of the phrasemic meaning (S. Gabunia and R. Kairova [Габуния, Каирова 2010]); 11) the consequence, the attribute imaginative rethinking (E. Dibrova [Диброва 2001]).

4.2.2. Typology of phrasemes according to their evaluation load

The evaluation is presented by the connotative component of the phraseme meaning and at the same time inextricably linked with the significative-denotative component [Краснобаева-Чорна 2016: 339].

The evaluation is implemented in phrasemics of single-structured and multi-structured languages in semantic ranges 'good / bad', 'to approve / not to approve', 'to satisfy / not to satisfy', 'valuable / not valuable', 'to interest / not to interest', 'to agree / not to agree', 'to recommend / to forbid', 'to maintain / to deny', 'to comply with / not to comply with'.

The axiophrasemic pragmatics also builds and introduces into scientific use a general linguistic classification of phrasemes according to their evaluation load. This classification singles out positively evaluative, negatively evaluative, neutrally evaluative phrasemes and phrasemes with diffuse evaluation. This division in its turn allows to focus on their connection with the category of value.

4.2.2.1. Positively evaluative phrasemes

Positively evaluative phrasemes – phrasemes that correspond to the "good" area of the evaluative scale and are positioned as:

a) 'good' – Ukr. як (мов, ніби і т. ін.) *влитий*, зі сл. *сидіти* ('very good (about clothes')'; Ukr. *перший* (conver. *первий*) *сорт* (1) ('best, best quality'); Russ. *что надо, vernac.* (1) ('very beautiful, the best (about someone or something')'; Russ. *разюли малина, vernac.* ('very good, great' (1); 'very beautiful, great' (2)); *everything in the garden is lovely (rosy)*, conver. ('everything is fine, everything is in the best way'); *do yeoman('s) service* ('to provide good service, support'); Germ. *gut beieinander sein*, conver. (1) ('feel good') (contexts 1–9):

- (1) Ukr. *Онук якось аж неохоче вдягнув – костюм сидів на ньому як влитий* (А. Дімаров);
- (2) Ukr. – *Грали ми в одному городі [у місті], – задумливо й дивлячись кудись у куток, заговорив він тихо і трагічно. – А знаєте, підібрав тоді трупку – перший сорт* (В. Винниченко);
- (3) Russ. *Если Гавану окинуть мигом – рай-страна, страна что надо. Под пальмой на ножке стоят фламинго. Цветет колларо по всей Бедадо* (В. Маяковский);
- (4) Russ. – *А ты, Пашка, оставайся, – сказал доктор, хлопая Пашку по плечу. У меня, брат, хорошо, разюли малина!* (А. Чехов);
- (5) Russ. – *Житъе там [в скитах] разюли малина, век бы оттоле не вышел* (П. Мельников-Печерский);
- (6) *This has done me yeoman's service in the hour of necessity* (W. Scott);
- (7) *I don't suppose there's anyone in Hollywood now except myself who remembers him in his prime – he did yeoman service* (E. Waugh);
- (8) *'How is Love by the way? Still going strong?.. So everything in the garden's still rosy, eh?' 'Yes' – she said from habit and then paused* (M. Dickens);
- (9) Germ. *"Wie geht es Ihnen?" – "Danke, seit der Kur bin ich егентlich ganz gut beieinander!"* (MDtI);
- b) 'to approve' – Ukr. *дай Боже (Бог, Господи)* (2) ('is used to express an appreciation for someone, something in terms of size, quantity, quality, degree of expression, etc.');
- b) 'to approve' – Ukr. *та що* (2) ('is used to express approval, conviction');
- b) 'to approve' – Russ. *поднимать (подымать) на щит* ('to praise, to extol');
- b) 'to approve' – Russ. *давно бы так!* ('finally. Expression of the approval of the action expected by someone and a long time ago');
- b) 'to approve' – Russ. *bring down the house* ('cause a storm of applause');
- b) 'to approve' – Germ. *j-m Applaus spenden* ('express your approval to someone');
- b) 'to approve' – Germ. *j-m Beifall lachen (lächeln)* ('to smile approvingly') (contexts 10–16):
  - (10) Ukr. – *Те, що Оксана Кульбачка посадила, – росте дай Бог! Ось у кого нам треба вчитись...* (О. Гончар);

- (11) Ukr. У старого Лук'яна Хомутенка сімечка дай Боже: він з жінкою та восьмеро дітей (Григорій Тютюнник);
- (12) Ukr. [Любов:] Риск... та що, без нього все життя людське було б одностайнє, як осінній дощ. Боятись його, значить, боятися життя, бо в житті скрізь риск (Леся Українка);
- (13) Russ. Константин Сергеевич [Станиславский] обратился к народно-импровизированному театру как раз в ту пору, когда стилизаторы и модернисты всех мастерей поднимали на щит принципы комедии масок (А. Дикий);
- (14) Russ. [Агафья Тихоновна:] Я никак не смею думать, чтобы я могла составить счастье... А в прочем, я согласна. [Кочкирев:] Натурально, натурально, так бы давно (Н. Гоголь);
- (15) *I remember the scene well. It used to bring down the house. I've never heard such applause in my life* (W. S. Maugham)
- (16) *Hanged if Hampton didn't go on and give a turn, sang and danced, and by George! he brought the house down!* (A. J. Cronin);

c) 'to satisfy' - Ukr. мати честь (щастя), з інфін. ('is used to express pride for something, pleasure from something; to be honored with something, with pleasure to do something'); Ukr. з дорогою душою ('willingly, with great pleasure, with joy'); Russ. ухватиться [схватиться] обеими руками ('willingly, with great desire, joy, pleasure, etc. to use something'); *as soon as look at smb.*; Russ. за милую душу (1) ('with great pleasure, desire, willingly'); *be all smiles* – 'have a very satisfied look' (contexts 17–23):

- (17) Ukr. – Я вже мав честь бути в вашому домі.. – почав Ломицький (І. Нечуй Левицький);
- (18) Ukr. "Товариш листоноша, – сказав тоді ю артист. – Тоді дозвольте мені мати честь – бути вашим добрим знайомим" (Ю. Яновський);
- (19) Ukr. А я би справді з дорогою душою зараз би до вас вибралася, дарма, що тепер північ і надворі негода (Леся Українка);
- (20) Russ. Старуха за милую душу Оладьев тебе напекла (С. Есенин);
- (21) Russ. – Ну, желаю успеха. Другой бы обеими руками схватился и думать не стал бы, а вы... Эх, капитан! (Ю. Крымов);
- (22) *The girl is a good worker but if you were to leave money or valuables lying about she'd steal them as soon as look at you. If he starts any of his nonsense with my daughters, boss's son or no boss's son, I'll kick him out of the house as soon as look at him;*
- (23) *Lada had rushed to the door, all smiles, all welcome* (S. Heym);

d) 'valuable' – Ukr. [i] ціни не [можна] скласти (не складеш) ('someone, something extremely valuable, important with its features, properties, qualities'); Ukr. на дорозі (на вулиці, на смімі і т. ін.) не валяється ('has a fair amount of value, positive qualities, is highly valued and rarely'); Russ. не иголка (1) ('not a trifle, something important, meaningful'); Russ. на вес золота ('very expensive (appreciate, cost, etc.)' (1); 'meaningful, extremely valuable' (2); at a premium – 'in high demand'; be worth one's weight in gold, conver. – 'much appreciated'; Germ. es kommt darauf an (2) ('important, need') (contexts 24–33):

- (24) Ukr. – На шиї в мене було намисто з таких здорових та дорогих діамантів, що їм і ціни не скласти (І. Нечуй-Левицький);
- (25) Ukr. – Та ж він наш Левко, а не ваш! У нього руки, що за руки – ціни їм не складеш! I розбитний же він у нас – i до плуга, i до рала (І. Драч);
- (26) Ukr. – Пошукай, Омеляне, собі такого робітника в місті або на цукроварні. – Чортзна-що – скоро знайдеш, а такі, як Волошин, на вулиці не валяються... (М. Стельмах);
- (27) Russ. Титану нужен великий сюжет, а такої сюжет не иголка (Д. Писарев);
- (28) Russ. [Валентина] ценила своєго старшого диспетчера на вес золота (Г. Николаєва);
- (29) Russ. В антракте, коли я стоял в проходе партера, Петра Ільич, проходя мимо мене, сказав мені: – Не правда ли, восхитительно? Как играют! А у Островского, что ни слово, то на вес золота! (Ю. Юрьев);
- (30) In our army, back in those now-dead very far-off times, pistols were at a premium (J. Jones);
- (31) When court reconvened at three o'clock, standing room in the court was at a premium (E. S. Gardner);
- (32) She was known very soon to be the perfect parlourmaid... She was worth her weight in gold (W. S. Maugham);
- (33) Germ. Nachdem ich etwas erfahren hatte, kam es mir erst vor, als ob ich gar nichts wisse, und ich hatte recht: denn es fehlte mir der Zusammenhang, und darauf kommt doch eigentlich alles an (J. W. Goethe);
- e) 'to interest' – Ukr. розпускати (розставляти) / розпустити (розставити) вуха (уха) (1), зі сл. слухати ('carefully, with curiosity, with great enthusiasm, forgetting about everything'); Ukr. як (мов, ніби

і т. ін.) заворожений (2), перев. зі сл. дивитися, слухатися ('careful, attentive, interested'); Russ. *растерять уши*, *obsol.* ('listen with great attention, interest; listen with delight'); *be all eyes*, conver.; *be in the limelight* – 'be the center of attention'; *be in the public eye* – 'to attract public attention, to be in the center of attention, to interest the general public'; Germ. *sein Auge auf j-m, etw. haben* ('attentively, attentively, interested in looking at someone or something'); Germ. *das Feuer schüren* (2) ('to keep up the interest') (contexts 34–42):

- (34) Ukr. Слухав той, слухав, розпустивши вуха, і відчував себе на десятому небі (І. Цюпа);
- (35) Ukr. Слухаю його, вуха розпустила: умів, умів мене Тарас заспокоювати (І. Муратов);
- (36) Ukr. Володька... вмочив перо в чорнильницю, застиг. Всі завмерли: дивилися як заворожені на те гостре перо, нависле над чистим поки ще папером, боялися дихнути (А. Дімаров);
- (37) Russ. – "Я лучше недалечко тут в леску заночую". И будто я не гляжу и не вижу, что мой бурлак уши растерял, слушает и глазами светит (Н. Кохановская);
- (38) *He was all eyes as the train sped through the country* (W. S. Maugham);
- (39) *But Marjorie Ferrar is frightfully in the limelight. She paints a bit; she's got some standing with the press... she goes everywhere weekend* (J. Galsworthy);
- (40) *The writer has his ups and downs, and I was but too conscious that at the moment I was not in the public eye* (W. S. Maugham);
- (41) Germ. *Hier war Du Guast zu schätzen... Die Zuschauer auf dem Gerüst hatten alle das Auge auf ihm* (H. Mann);
- (42) Germ. *Neuerdings scheint sich unsere Jüngste für Musik zu interessieren. Was können wir tun, um das Feuer ein bisschen zu schüren* (W. Friederich);
- f) 'to maintain' – Ukr. *класти / покласти голову [на плаху]* (1) ('with full responsibility to be guided by someone, something, assuring someone, to maintain something'); Ukr. *давати / дати голову* (рідше руку) [на відруб (на відсік і т. ін.)] ('with full responsibility to be guided by someone, something; convincingly maintain something'); *and no mistake?*, conver.; *any day*, conver. ('with full responsibility to be guided by someone, something; convincingly maintain something; indeed, undoubtedly, without fail') (contexts 43–49):

- (43) Ukr. При мені привезено було в Львів 8 т[исяч] рублів.. Але я голову кладу, коли Львівська типографія, котру мені показано в 1876 р., варта ї 1/2 тих грошей (М. Драгоманов);
- (44) Ukr. – За Сева я даю голову. Коли тільки можливе в світі існування пари друзів, то це я і Сев (Ю. Яновський);
- (45) Ukr. – Чи ви повірили, що справді злодії перед вами?! Та голову на одруб даю, що це чиста провокація! (А. Головко);
- (46) A damned funny business and no mistake (W. S. Maugham);
- (47) Time flies and no mistake (A. Sillitoe);
- (48) You're always sneering at me... But I am as good as you any day (J. Joyce);
- (49) He is better looking than Gil, any day, I think (Th. Dreiser);
- g) 'to agree' – Ukr. *нехай* (*хай*) буде гречка, playf. ('is used to express consent; ok'); Ukr. *будь ласка* (2) ('a stable form of expression of consent, a polite answer to the words of gratitude, etc.; please'); Russ. *есть такое дело!*, vernac. ('an expression of consent, a willingness to do something'); *can (will) a duck swim?* ('do you doubt my agreement'); *all right, conver.* (1) ('express consent; you can rest assured'); *come into line (fall in, into line)* ('to agree'); Germ. *zu allem ja und amen sagen, conver.* ('to agree with everyone'); Germ. *das lässt sich denken* ('it is understandable, you can agree with it') (contexts 50–57):
- (50) Ukr. – Тільки не треба про смерть. – Хай буде гречка! Не будемо про смерть (П. Автомонов);
- (51) Ukr. – Трусити, так усіх трусити, підряд. – О, будь ласка! (А. Головко);
- (52) Ukr. [Співбесідник (до Карташова):] Киньмо цю розмову. [Карташов:] Будь ласка (О. Довженко);
- (53) Russ. – Так, значит, в двадцать тридцать, товарищ Лобачев! Есть такое дело! (И. Егоров);
- (54) *I had already trudged five miles of dreary moorland road when a lorry-driver pulled up and asked if I wanted a lift. 'Can a duck swim?' I thought to myself. 'Will you come to the hop with me if I call around for you?' 'With you Dempsey?' she stammered. 'Say – will a duck swim?'* (O. Henry);
- (55) *And don't be long yourself, Doreen! All right, mam. Only ten minutes* (A. Sillitoe);
- (56) *It was lucky she and Bosinney got on; she seemed to be falling into line with the idea of the new house* (J. Galsworthy);

(57) Germ. *Er [Habs] hatte den Vater sonst ein wenig verachtet, weil er immer zu allem ja und amen sagte...* (A. Seghers);

h) 'to recommend' – Ukr. давати / дати рецепти ('recommend, advise someone, suggest, how to act in a particular situation'); Russ. замолвить [закинуть] словечко ('to petition in front of someone, to say something in favor of someone'); Germ. einem Antrag stattgeben, канц. ('to satisfy the petition') (contexts 58–60):

(58) Ukr. Чомусь дедалі частіше [син] .. кудись біжить, спішить, матері за всі турботи відповідає грубощами... А ти повинен ось тут давати рецепти, поради іншим... (О. Гончар);

(59) Russ. Я хотел... просить вас, что бы вы замолвили за меня словечко князю (М. Салтыков-Щедрин);

(60) Germ. *Die Richter berieten flüsternd, und Sprezius verkündete: das Gericht gebe nur dem Antrage des Verteidigers statt...* (H. Mann);

i) 'to comply with' – Ukr. знати міру ('to adhere to certain norms, limits to anything'); Ukr. укладатися в рамки ('not to go beyond the norm, recognized standards, etc.'); Russ. держать марку ('observe the necessary standards of conduct to maintain the dignity, reputation of someone or something'); Russ. держать себя в рамках <приличия> ('follow the standards, rules of conduct'); *be on the right side of the law* ('to abide by the law'); *by the book* ('according to the rules, according to the instructions'); Germ. das Dekorum wahren, solemn ('comply with the rules, external rules of conduct; maintain decorum') (contexts 61–69):

(61) Ukr. Ви вже, Іване, жартуйте там собі з дівчатками, але не зо всіма: жартуйте, але ѹ міру знайте! – гордо обізвався Клім (І. Нечуй-Левицький);

(62) Ukr. Хоч і полюбляв Михей чарку, але знат міру (М. Зарудний);

(63) Ukr. Досі Антін здавався простим і зрозумілим. Все було в нім ясне, добре відоме, укладалося в рамки (М. Коцюбинський);

(64) Russ. – Начали большое дело, так выдерживайте марку до конца (С. Бабаевский);

(65) Russ. Все же в столовой господа офицеры держали себя в рамках и пили только для возбуждения аппетита, а уж потом, позднее, собирались на квартирах, где можно было нарезаться, не боясь начальства (А. Гончаров);

(66) 'I suppose you're on the right side of the law?' 'I'm not murdering this week, if that's what you suggest,' said Mr. Campion with dignity (R. Aldington);

- (67) Bill's all right. I won't say anything against Bill... He always did everything by the book (J. O'Hara);
- (68) 'We're running an airline', Sakowitz said, quietly. 'And we're running it by the book' (S. Sheldon);
- (69) Germ. Das ist bereits die Klasse für den wohlhabenderen Mittelstand, den Arbeitgeber, den Geschäftsmann, den besseren Ladenbesitzer und, natürlich, den tapferen Unglücksraben, den höheren Beamten, der, ebenso wie der kleine, im Tode mehr ausgeben muß, als er im Leben verdient hat, um das Dekorum zu wahren (E. M. Remarque).

4.2.2.2. Negatively evaluative phrasemes

Negatively evaluative phrasemes – phrasemes that correspond to the “bad” area of the evaluative scale and are positioned as:

a) 'bad' – Ukr. як з гречки лико, playf. ('bad, worthless (about someone)'); Ukr. як (мов, ніби і т. ін.) мила ковтнув (з'їв) ('in bad mood'); Russ. из рук вон (1) ('very (bad, badly)'); Russ. дальше <ехать [идти]> некуда ('worse that can not be'); back the wrong horse – 'to make a bad choice, to make a mistake in the calculations, in the choice'; a bad character (hat, lot), conver. – 'a person with a bad reputation; dishonest person'; Germ. es ist schlecht um j-n, etw. (mit j-m, etw.) bestellt; die Sache steht nicht zum besten ('nasty things') (contexts 70–79):

- (70) Ukr. – Що ж робити? – звернувшись Дорошук до виконроба. – Орієнтуйтесь, ви бригадир, – кинув той.. “З мене такий бригадир, як з гречки лико” (М. Ю. Тарновський);
- (71) Ukr. – Чого це ти, Чіпко, як мила з'їв? – питає [Лушня]. – Чого ти журишися? (Панас Мирний);
- (72) Russ. Играли они дурно, очень дурно, так что даже пристрастные репортеры не могли не признаться, что исполнение этих господ было из рук вон плохо (Н. Островский);
- (73) Russ. – Матрена Кондратьевна, одолжите на минуточку мне ваши ножичек, складной, булки отрезать! – Нате, Марья Михеевна, только же он тупой у меня, дальше некуда: хотела точильщику отнести, да в горячке такой разве поспеешь! (С. Сергеев-Ценский);
- (74) 'We shan't attempt violence. Just keep you under restraint so to speak.' 'I'm afraid you're backing the wrong horse,' said Tommy.

'I've no intention of being kept under restraint as you call it'
(A. Christie);

- (75) *Lady Clavering has told me that they were not happy, and that her husband was a bad character* (W. S. Thackeray);
(76) *The hawklike man was clearly a 'a bad hat'* (J. Galsworthy);
(77) *I don't want you to do Cleopatra. She is an animal, a bad lot. Yours is a beneficent personality* (G. B. Shaw);
(78) Germ. *Zum Wochenende haben wir unseren Großvater besucht. Ich glaube, es ist gar nicht gut um ihn bestellt* (MDtI);
(79) Germ. *Aber es war für ihn zweifellos notwendig, eine neue Ehe einzugehen: seine Läden standen nicht zum besten* (B. Brecht);

b) 'not to approve' – Ukr. *хто [ж] бачив* (*видав*)? ('is used to express indignation over anything, condemnation of something; can not'); Russ. *этого еще не хватало [недоставало]!* ('is used to express indignation, disapproval, etc. about something unwanted'); *take a dim view of smth.* ('to be pessimistic about something, not to approve of anything, to be against something') (contexts 80–82):

- (80) Ukr. *Хто ж видав, насадити таку силу сих лелій, та ще й білих?* (Леся Українка);
(81) Russ. – *А кого вместо Осъмухина бригадиром назначить?.. – Ковицова.* – *Этого еще не хватало! – нахмурился Лошилин* (А. Мусатов);
(82) *The doctors take a dim view of his chances of recovery. Of all the family, Jennifer had been the only one not to take a dim view of Kenneth Strang's change in career* (H. MacInnes).

Unflattering evaluation can contain the token 'disapprovingly', recorded by the dictionary (Ukr. *принести в пелені* (*у приполі*), disappr. ('to give birth to an illegitimate child'); Russ. *ветряная мельница*, disappr. ('loose, frivolous, empty man'); *cry stinking fish*, conver., disappr. ('to disclose quarrels that occur between loved ones'); Germ. *glatt wie ein Aal*, disappr. ('cunning, wizard man') (contexts 83–86):

- (83) Ukr. *Багачі своїми поглумками проходу не давали: – Дождалась? Ждала мати червінців таврійських, а дочка натомість байстрия в пелені принесла!* (О. Гончар);
(84) Russ. [Арина Петровна] называла мужа "ветряною мельницей" и "бесструнной балалайкой" (М. Салтыков-Щедрин);
(85) *They can't bear any one who cries 'stinking fish', whatever his object* (J. Galsworthy);

(86) Germ. *Es ist schwer, ihm etwas nachzuweisen. Er ist glatt wie ein Aal und schlüpft aus jeder Falle wieder heraus* (MDtI);

c) 'not to satisfy' – Ukr. *гнівити Бога* (Господа) ('is used to express dissatisfaction with someone'); Ukr. *ідяť [його] мухи [з комарами]* (1), *invect.* ('is used to express dissatisfaction with someone, something, irritation, annoyance, etc.');

Russ. *входить в претензию, obsol.* ('express dissatisfaction with anything, offend someone or something');

Russ. *надулся как [будто, словно, точно] мышь на крупу, vernac.* ('very strongly offended, angry, dissatisfied with something. About a man, expressing his image of displeasure');

(as) *cross as a bear with a sore head (like a bear with a sore head)*, conver. ('very dissatisfied, angry');

cut off one's nose to spite one's face, conver. , disappр. ('to act to the detriment of oneself under the influence of anger');

Germ. *auszusetzen haben* ('to criticize someone; to be dissatisfied');

Germ. *böses Blut machen* ('cause dissatisfaction (anger)') (contexts 87–95):

(87) Ukr. – *Не добрий він тобі судився, тебе їм [ним] Бог скарав. – Мамо, не гнівіть Бога, се все вже Бога гнівите!* – мене дорікає дочка моя (Марко Вовчок);

(88) Ukr. *Не гніви, Григорію, Господа, – почувся знову батюшчин голос.* – Молися краще й уповай на милість його (В. Шевчук);

(89) Ukr. – *Без мене ви тут, хлопці, нічого не зробите, ідять його мухи з комарами* (М. Зарудний);

(90) Russ. – *Вот-с, изволите видеть: господин сочинитель, то бишь студент, ..изволили в претензию войти, что я папироску при них закурил!* (Ф. Достоевский);

(91) Russ. *Миша скрипил губы и уткнулся в тарелку.* – Чего надулся как мышь на крупу? – сказала бабушка (А. Рыбаков);

(92) *'Why not?' said Edith, who was the exact opposite of her sister in every respect and always seemed as cross as a bear with a sore heard* (S. Howatch);

(93) *Like a bear with a sore head, that's what I am. My girls give me a wide berth when I've got an attack of gout* (A. Christie);

(94) *Still if he refused to make any advantageous deals with Mr. George W. Stener, or any other man influential in local affairs, he was cutting off his nose to spite his face, for other bankers and brokers would and gladly* (Th. Dreiser);

(95) Germ. *Es war ihm bekannt, daß Toinettes Aufwand böses Blut in Paris machte, und nun verging kaum eine Woche, ohne daß er dem höflichen, befliissenen und mißbilligenden Necker... Order geben mußte...* (L. Feuchtwanger);

d) 'not valuable' – Ukr. *не вартій* (*не варт*) [i] [*ламаного*] гроша (карбованця, [щербатої] копійки, шага, шеляга, [мідного] п'ятака) [*в базарний день*] (2) ('which has no value or lost its meaning; which is not worthy of attention'); Ukr. *пустий* (*порожній*) звук ('worthless'); Russ. *плюнуть и [да] растереть*, vernac. ('nothing meaningful, not worthy for anyone. The fact, that it does not matter to anyone, is not worthy of attention'); Russ. *отставной козы барабанищик*, playf., ironic. ('a person, who does not deserve any attention, no one needs, which are not considered'); *cut no ice* ('don't play any part, don't matter') (contexts 96–102):

- (96) Ukr. [Ганна Хмельницька:] *Були вони колись князі, а тепер шага не вартій на Україні здрібній, та занидлій, та захуджений рід князів Соломирецьких* (І. Нечуй-Левицький);
- (97) Ukr. *Звичайно, всі дурниці про вплив дядька на племінницю і про використання Богдані ворогом не варти щербатої копійки* (П. Загребельний);
- (98) Ukr. – *В цій кривавій боротьбі, Папо, з поступом наук, Ти пустий сьогодні звук!* (І. Франко);
- (99) Russ. – *На тросточке золотой набалдашник в сотенный билет. Дозвольте спросить, чего ему [барину] это стоит? Плюнуть и растереть!* (А. Эртель);
- (100) Russ. – *Наслушался всяких толков, всяческих повстречал властителей, крупных и мелких, начиная от какой-нибудь станичной мелюзги, отставной козы барабанищиков и кончая... Керенским* (Н. Сухов);
- (101) *Though well known for their hobbies, they 'cut no ice' with the general public* (J. Galsworthy);
- (102) Boanerges. *O, sit down, man, sit down. You're in your own house: ceremony cuts no ice with me* (G. B. Shaw);

e) 'not to interest' – Ukr. *ні холодно ні жарко* ('does anyone care; who doesn't pay attention to something'); Ukr. *живий труп* ('the one, who is deprived of any vital interests, aspirations, desires; indifferent to everything'); Russ. *душа [сердце] не лежит* ('no interest, inclination, desire, sympathy, trust in someone or something'); Russ. *ноль внимания*, vernac. ('complete indifference on the part of someone to someone or to something'); *all the same* (1) ('don't care, indifferent'); *care a bit* (*brass farthing, button, dam, hang, hoot, two straws, etc.*) ('not interested at all, don't care'); Germ. *etw. außer acht lassen* (*aus der або aus aller Acht lassen*) ('don't pay any attention to anything'); Germ. *sich keinen Deut machen* ('to show no interest') (contexts 103–111):

- (103) Ukr. [Середа:] Я стою за Івана – проти Яроша. [Журавель:]
Але Івану від цього ні холодно ні жарко (І. Микитенко);
- (104) Ukr. – Ти ж знаєш мій характер! – А мені віднього ні холодно
ні жарко (П. Резніков);
- (105) Ukr. Життя має тільки тоді смисл, коли людина діє, тво-
рить. Коли ж вона позбавлена можливості діяти, творити,
така людина перетворюється на живий труп (І. Цюпа);
- (106) Russ. Наташа совестно было ничего не делать в доме, тогда
как все были так заняты, и она несколько раз с утра еще про-
бовала приняться за дело; но душа ее не лежала к этому делу
(Л. Толстой);
- (107) Russ. [Мичман] вычитывал из книг разные словечки, в на-
дежде произвести эффект..., еще отчаяннее корчил англича-
нина и... ноль внимания. Молодая женщина словно нарочно не
замечала его оригинальности (К. Станюкович);
- (108) As long as there's a golf course nearby, it's all the same to him
where we go for our holiday;
- (109) He's just an outlaw. He doesn't care a hand about anything
(J. Aldridge);
- (110) But I don't care a dam – pardon me, I mean – well, that's what I
really do mean. I don't care a damn about tiled baths, and gas gar-
bage-incinerators (S. Lewis);
- (111) Germ. Zum Jahrmarkt komme ich aber nicht mit. Ich mache mir
keinen Deut aus Karusselfahrten und dergleichen (W. Friederich);
f) 'to deny' – Ukr. як у Спасівку соловейко заспіває, ironic. ('is used
to express a complete objection to the contents of the sentence;
never'); Ukr. дідька лисого, vulg. (1); Russ. черта [беса] лисого, vulg.
'nothing, nothing at all (get, give, understand, do, etc.). The expression
of a strong objection to something'; at (on, to) the Greek Calends (ka-
lends), playf.; Germ. *i bewahre!* (*Gott bewahre!*), conver. ('is used to
express a complete denial of something; for nothing, never'); Germ. *in
Abrede stellen* ('to deny, reject') (contexts 112–117):
- (112) Ukr. [Марися:] За вас я тоді вийду заміж, як у Спасівку
соловейко заспіває (І. Карпенко-Карий);
- (113) Ukr. – Хай людина створить отаке яблуко. Без землі, без
повітря, без сонця. В лабораторії.. Створить? Дідька лисого!
(Л. Дмитерко);
- (114) Russ. Хорошо зарабатывают? – Кто? Рыбаки?.. Черта лисого
(В. Короленко);

- (115) 'A cab was ordered to take the Signorina to the boat', he said, giving her the money. 'Well, she isn't going... Give the cabman this, and tell him he can come back at the Greek Calends.' 'When, Signore?' 'At the Greek Calends. He'll understand' (R. Aldington);
- (116) Germ. Die Zahl der Erkrankungs-, der Todesfälle sollte sich auf zwanzig, auf vierzig, ja hundert und mehr belaufen, und gleich darauf wurde jedes Auftreten der Seuche, wenn nicht rundweg in Abrede gestellt, so doch auf völlig vereinzelte, von außen eingeschleppte Fälle zurückgeführt (Th. Mann);
- (117) Germ. "Und daß du mir nicht alles Geld für Vergnügen ausgibst!" – "I bewahre, wo denkst du hin!" (MDtl);
- g) 'not to agree' – Ukr. *гладити* (*стригти*) *проти шерсті* ('disagree with someone, read someone'); Ukr. *ставати* (*становитися*) / *стамати руба* ('resolutely protest, disagree with someone, anything'); Russ. *не даваться под лад*, *обсол.* ('disagree with someone else's offer'); *dig in one's heels* (*dig one's heels in*), conver. ('strongly oppose, to give a decisive rebuff') (contexts 118–121):
- (118) Ukr. Це все він стриже проти шерсті (Укр. присл.);
- (119) Ukr. Настала осінь. Почали загадувати до школи. Наум гадав віддати Семена, але Наумиха стала руба і затяглася, що не пустить (М. Коцюбинський);
- (120) Russ. – Уж я ей толковал, толковал, никак, сударь, под лад не дается (П. Мельников-Печерский);
- (121) When the parents told the headmaster they had decided to send their daughter to another school and demanded a refund of the fees, he dug his heels in and refused point blank;
- h) 'to forbid' – Ukr. *на поріг не пускати* / *не пустити* ('forbid anyone to come to somewhere, do not want to see someone'); Ukr. *сухий закон* (1) ('prohibition to use alcoholic beverages'); Russ. *ни шагу¹* (2) ('expression of prohibition to go somewhere, to address someone for something'); *come off it*, conver., disapp. ('to forbid something'); *forbidden fruit*; Russ. *запретный плод* ('something tempting, desirable, but forbidden'); *forbidden ground* ('taboo topic'); Germ. *von Amts wegen untersagen* (*verbieten*) (2) ('to officially forbid something'); Germ. *und damit basta!* ('to forbid to talk about anything') (contexts 122–134):
- (122) Ukr. – Я б і на поріг її [Марину] не пустив (Панас Мирний);
- (123) Ukr. – Колись нас сюди й на поріг не пустили б, а тепер тут бачу, ѹ закурити можна (О. Гончар);

- (124) Ukr. В Малайзії – сухий закон, і його ніхто не порушує. Як виняток з винятків, у готелі гостеві можуть подати пляшку пива або келих сухого вина (Ю. Мушкетик);
- (125) Ukr. – У штаті Бомбей – сухий закон. Пити спиртні напої заборонено (В. Минко);
- (126) Russ. – Но только уговор лучше денег, чтобы к теще и к жене за деньгами ни шагу (А. Писемский);
- (127) Russ. – Кабинет являлся для Шуры заколдованным царством, к которому она не смела приближаться. Но зато она постепенно завоевала все другие комнаты, которые раньше являлись запретным плодом (Д. Мамин-Сибиряк);
- (128) Russ. О люди! Все похожи вы На прародительницу Еву: ..Запретный плод вам подавай, А без того вам рай не в рай (А. Пушкин);
- (129) Come of it, Bobbie. When you were sixteen who did you know that went to the Stork Club? (J. O'Hara);
- (130) Constance. That's not what I need. Pamela. Oh, come off it, Constance, that's what we all need – love and friendship (J. Osborne);
- (131) His father successfully prevented Galileo from even knowing that there was such a subject as mathematics until at the age of nineteen he happened, as an eavesdropper to overhear a lecture on geometry. He seized with avidity upon the subject, which had for him all the charm of forbidden fruit (B. Russell);
- (132) 'Mrs Biggs hardly comes within the categories of forbidden fruit,' tittered the Bursar (Th. Sharpe);
- (133) Mr. B. thought he had touched on forbidden ground (S. Lover);
- (134) Germ. Es kann einfach noch nichts da sein, und damit basta! So bist du! (F. Wolf);
- i) 'not to comply with' – Ukr. дур заходить / зайшов у голову ('anyone in their actions deviates from the norms of behavior, thoughtlessly, stupidly behaves'); Ukr. переходити / перейти межу (міру, через край і т. ін.) (1) ('do not comply with the permissible norm of anything permitted'); Russ. брать [принимать] грех на душу (2) ('to do some ungodly deed, to sin'); Russ. хватить [перехватить] через край ('having lost a sense of proportion, to do or say anything beyond the usual, permissible'); beyond the pale ('beyond the bounds of decency'); fall from Grace, taboo (2) ('sin'); Germ. auf Abwege geraten ('to pervert (including in a moral sense)') (contexts 135–141):

- (135) Ukr. Через тиждень-другий йому [Рубінові] знову заходив дур у голову (І. Сенченко);
- (136) Ukr. Його жарти й штукарство часом переходили через край і були трохи грубуваті й навіть вульгарні (І. Нечуй-Левицький);
- (137) Russ. [Марфа Борисовна:] Татьяна Юрьевна, оставь кручину! Напрасным страхом сердца не томи! Пройдет невзгодье, мирно бог устроит, И миром оградит святую Русь, Тогда Козьма Захарыч перестанет Печалиться, здоров и весел будет. Не плачь, греха на душу не бери! (Н. Островский);
- (138) Russ. – Дрязги наших двух начальников – тоже пережитки прошлых веков. – Ну, хватила девушки через край! – громко сказал Федосов (В. Ажаев);
- (139) Amanda. I've been brought up to believe that it's beyond the pale for a man to strike a woman (N. Coward);
- (140) He had assisted in extricating from the consequences of their folly several young girls of good family who had fallen from grace and could not otherwise be rescued (Th. Dreiser);
- (141) Germ. Und einer von uns muß jetzt doch hier sein, weil die Leute alle nötig haben, gestachelt zu werden, um in der gehörigen Tätigkeit zu bleiben und nicht auf allerhand Flausen und Abwege zu geraten (Engels an Marx).

4.2.2.3. Neutrally evaluative phrasemes

Neutrally evaluative phrasemes – phrasemes of the neutral area of the evaluative scale, which contains objects incompatible with "good" or "bad" signs: Ukr. альфа і омега, liter. (1) ('the beginning and the end of something'); a dead end (1) ('a street that does not have a through passage, travel'); Germ. vor Anker gehen (*sich vor Anker legen*), conver., playf. (2) ('to settle (to stay somewhere)') (contexts 142–144):

- (142) Ukr. – Містер Бредлі, – почав розмову управитель.., – ви знаєте, що все має початок і кінець – альфу і омегу... (Ф. Бурлака);
- (143) Townsend Street was a dead end, and he could park there, beyond the last house (J. Cheever);
- (144) Germ. Von Deanstreet, wo Marx' wohnten – ein paar Schritte von der Churchstreet, wo ich mich vor Anker gelegt hatte, – war gut Fünfviertelstunden (W. Liebknecht).

4.2.2.4. Phrasemes with diffuse evaluation

Phrasemes with diffuse evaluation –phrasemes, the meaning of which contains both positive and negative evaluations; the evaluative meaning of such phrasemes determines context:

Example 1. Ukr. *лиха* (*бісова, вража і т. ін.*) *личина* (contexts 145–149):

- ‘evil, insidious, etc. a person or other creature (1), *invect.*’
- (145) Ukr. [Личак:] А я, розумієш, так думаю: Загуба чи не Загуба, а якась лиха личина в нашій окрузі завелася.., хтось комору запалив (Я. Мамонтов);
- (146) Ukr. – Ну покинь хлипати, нехай краще та вража личина хлипає, котра тебе зобидила (Л. Письменна);
- (147) Ukr. Хитра лукава личина. Ой, хитрюча! (О. Ковінька);
- ‘rough, is used to express dissatisfaction with anyone, disappointment, indignation at any occasion’
- (148) Ukr. [Сагайдак (зриваючи п ‘явки):] Десять років не був у вас. Тоді чи не було їх, чи не помічав. Бісові личини... (Л. Дмитерко);
- ‘is used to express pleasure, capture by someone, something, etc. (2), *playf.*’
- (149) – Ukr. Люблю ї я смажене сало. Держи ѹого на вогні, а воно, лиха личина, шкварчить, та на паляницю тільки кап, кап (Остап Вишня);

Example 2. Russ. *бог* [*Христос*] *с тобой* [*с ним, сней, с вами, с ними*] (contexts 150–152):

- ‘let it be so. Expression of consent, reconciliation, forgiveness, actions, etc.’
- (150) Russ. – Бог с тобой, золотая рыбка! Твоего мне откупа не надо (А. Пушкин);
- (151) Russ. Да не нужен мне жеребец, бог с ним! (Н. Гоголь);
- ‘As can be?! Expression of surprise, reproach, disagreement, etc.’
- (152) Russ. – Вот собираюсь за границу пожить: для этого то имение заложу или продам... – Бог с тобой, что ты, Борюшка! Долго ли эдак до сумы дойти! (И. Гончаров);

Example 3. *By George!* (contexts 153–155):

- 'is used to express admiration, annoyance, surprise'

(153) *By George, how wonderfull! What a girl!* (Th. Dreiser);

(154) *It couldn't be, by George, that she was deceiving him* (Th. Dreiser);

(155) *By George! – it's Grace again* (J. B. Priestley);

Example 4. Germ. *da bleibt (blieb) kein Auge trocken*, conver., fam. (contexts 156–158):

- 'to cry' (1)

(156) Germ. "...Mann, was meinen Sie denn, was hier eigentlich los ist? Die Augen werden Ihnen noch Tiber gehen!" – "Ja", versicherte der Ortsgruppenleiter... "Da bleibt kein Auge trocken" (H. H. Kirst);

(157) Germ. *Bei der Abschiedsszene im Hafen blieb kein Auge trocken* (MDtl);

- 'laugh to tears' (2)

(158) Germ. *Als dann der Clown auftrat, da blieb kein Auge trocken* (MDtl).

Frequencies are cases of overlapping of semantic ranges in the frameworks of positive and/or negative evaluation (contexts 159–173):

1) dissatisfaction, disapproval, assertion (Ukr. *де ж (вже) пак*, ironic.):

- 'is used to express dissatisfaction with someone, something, disapproving of something (1)'

(159) Ukr. – *Он куди наше добро іде! Де ж пак: кріпаків обібрали, гроши.. повернули на довги [борги]* (Панас Мирний);

(160) Ukr. *Знову невдоволення ворухнулось у серці ... на Діденка. Де ж пак, було йому до цього! У нього ж бач справи державної ваги. Фігура!* (А. Головко);

- 'is used to affirm something in meaning: needless to say, of course (2)'

(161) Ukr. – *Але ж дорого, сину, ти заплатив за їх [книжки]! Де ж пак, аж десять карбованців. Овва! Чималі гроши!* (І. Нечуй-Левицький);

(162) Ukr. – *Де ж пак! Скільки ми таборів [військовополонених] врятували* (О. Гончар));

2) approval, satisfaction, dissatisfaction (indignation), surprise (Russ. *милое дело*):

- 'expression of approval, satisfaction with what is worthy, suits someone (1)'

(163) Russ. С рассветом лодка... должна будет уйти на глубину.
А глубина в шторм – самое милое дело: не мотает, не качает, можно и стол накрыть как следует, и тост сказать (Л. Соболев);

- 'expression of indignation, surprise, etc. about something (2)'

(164) Russ. – Товарищи из местного отделения союза писателей заказали для меня номер в гостинице, – Костя пропускает известие мимо ушей. – Милое дело! – отобрав чемодан, усмехнулся он; это его любимая присказка, в зависимости от тона и обстоятельства, в каждом отдельном случае имеет свое значение. Сейчас... оно звучит как вопрос: "А фигу не хочешь?" (Н. Почивалин);

3) resentment, to accept, to deny (Russ. кой [какой] черт, vernac.):

- 'strong expression of anger, frustration, etc. (1)'

(165) Russ. – Кой черт! – вскричал Алексей, наехав на колоду, через которую лошадь его с трудом перескочила (М. Загоскин);

(166) Russ. В дверь постучался кто-то. "Кой черт еще там", – подумал он и крикнул: – Кто там еще? (Л. Толстой);

- 'nothing like that. The expression of dissent, the denial of something (2)'

(167) Russ. – У тебя, кум, славный табак! Где ты берешь его? – Кой черт, славный!.. старая курица не чихнет! (Н. Гоголь);

4) good and valuable ((as) good as gold):

- 'good, noble, decent' and 'extremely valuable, exceptional'

(168) Knox. Of course she's a bit independent but one has to put up with that in girls nowadays. And she's as good as gold (W. S. Maugham);

(169) That sort of evidence was as good as gold, and passed current everywhere (M. Twain);

(170) 'And his heart was as good as gold', my aunt used to say (H. Lawson);

5) do not meet the norm and discontent (Germ. Anstoß nehmen an etw. (D), solemn)

- 'to admit the shameful, indecent (1)'

(171) Germ. Heute nimmt niemand mehr Anstoß an einem zweiteiligen Badeanzug (MDtl);

- 'to be displeased, be angry, be angry at someone; be annoyed by something (2)'

- (172) Germ. *Dem Sohne Konsul Krögers schien es, ... als sei es dumm und gemein, daran Anstoß zu nehmen* (Th. Mann);
- (173) Germ. *"Überdies", fuhr der Minister fort, "ist die Königin nevös... und nimmt Anstoß an unschuldigen Kleinigkeiten..."* (L. Feuchtwanger).

4.3. The algorithm of reconstruction of the axiological world's image in phrasemics

In modern linguistics the theoretical and practical problems of values, the human's system of values are actively developed and the research of the axiological world's image fragments becomes actual (see the works of E. Babaeva [Бабаева 2004], R. Batsuren [Батсүрэн 2010], Zh. Krasnobaeva-Chorna [Краснобаева-Чёрная 2018; Краснобаева-Чорна 2016], I. Rus-Brushinina [Рус-Брюшинина 2010], Y. Suleimanova [Сулейманова 2018], V. Teliya [Телия 1996], H. Chernenko [Черненко 2018] and others).

The axiological world's image according to V. Karasik, is the system of moral values, ethical norms and rules of conduct, reconstructed in the capacity of the interlinked value judgments which are relevant to legal, religious, moral codes, the generally accepted judgments of common sense, typical folklore and known literary subjects [Карасик 1996]. The main features of AWI in the course of the linguistic analysis according to the linguist's opinion, are: 1) the existence of universal and specific components (various appraisive ratings of the objects, the combinatorics of the values); 2) there are the relations of inclusion and associational overlapping between the value judgments, which allows to set the value paradigms of culture; 3) the AWI in the framework of one linguistic culture turns out to be non-uniform because different social groups may have different values; 4) it exists in collective and individual consciousness, etc. The important element of the axiological world's image is the evaluation – intellectual and psychic act, revealing a positive or negative feature of the subject stipulated by acceptance or rejection of a value. The values are the phenomena which were evaluated very positively.

The axiological world's image is defined as the understanding of the world by man, his fragments and the status of the human person in this world through the evaluative categorization in values and non-

values opposition. Evaluative categorization plays the dominant role in the creation of the axiological world's image. **Evaluative categorization** – the formation of values due to the evaluative understanding of environmental objects. The axiological world's image appears as a mental structure formed by blocks of evaluative categories.

The algorithm for modeling the axiological world's image²² in phrasemics involves 8 steps:

- Stage 1. The research illustrative corpus.
- Stage 2. A nomenclature of universal values.
- Stage 3. The level model of the axiological world's image.
- Stage 4. Phrasemic axiological oppositions of values.
- Stage 5. The ideographic parametrization of values.
- Stage 6. The level organization of values.
- Stage 7. Cultural coding of values.
- Stage 8. Cultural coding of axiological world's image.

4.3.1. Stage 1. The research illustrative corpus

The material of the investigation comprises phrasemes, taken from trustworthy phraseme-graphical publications in English (ODI 2004; CID 2006), German (MDtI 1976; DI 2011), Ukrainian (СФУМ 2003) and Russian (ФСРЯ 1987). The main body of representing phrasemes of the axiological world's image is formed of 6,206 phrasemes: 1,550 English units, 1,552 German units, 1,555 Ukrainian units and 1,549 Russian units.

4.3.2. Stage 2. A nomenclature of universal values

The differential qualifying attributes of value are oppositeness and evaluativeness (determined by the mark "plus"), a choice mainly arising from norm, an ideal, the ability to be an object of desire and human aspiration. Correlation patterns of the terms "concept" and "value" are associated with correlation of processes of conceptualization and categorization, as the concept is the result of the first, and value is the product of the other. The nature of value provides for the appeal to the antinomy, thus actualizing the clash of axiological and

---

²² See also: [Краснобаева-Чёрная 2018].

non-axiological, compatible with the binary opposition of *good – bad*. In the axiological world's image the concepts of "good" and "bad" imply the presence of each other and form a semantic space around, represented by phrasemes.

The suggested model of axiological world's image contains 13 universal values that have the largest quantitative representation in phrasemographical sources of Ukrainian, Russian, English and German: *money, friendship, law, health, beauty, love, peace, family, freedom, justice, success, honesty*. The thirteenth component of the axiological world's image model – the value of life – is positioned as an axiological phenomenon that enables the consideration of life as both a value of the first or second level and as a system of values.

4.3.3. Stage 3. The level model of the axiological world's image

Values are grouped into six levels:

- 1) social (*freedom, family, success, love, friendship, peace*);
- 2) vital (*life, health*);
- 3) material (*money*);
- 4) ethical (*honesty, justice*);
- 5) legal (*law*);
- 6) aesthetic (*beauty*).

4.3.4. Stage 4. Phrasemic axiological oppositions of values

Each of the 13 values of AWI is characterized by PhAO (Table 3.2). The PhAO hierarchy reflects the peculiarities of encoding information about human value strategies in the semantics of the phrasemes of the comparable languages. A quantitative analysis of the proportion of each PhAO in the distribution of information about the AWI of the same language showed that the first three positions occupy:

a) PhAO "Free time – working hours", "Psychological freedom – restriction of freedom as a manifestation of fear", "Mental adequacy – mental inadequacy" in Ukrainian phrasemic;

b) PhAO "Mental adequacy – mental inadequacy", "Free time – working hours", "Healthy way of life – bad habits" in Russian phrasemic;

c) PhAO "Having success - lack of success", "Psychological freedom - restriction of freedom as a manifestation of fear", "Mental adequacy - mental inadequacy" in English phrasemic;

d) PhAO "The presence of money - the lack of money", "Psychological freedom - restriction of freedom as a manifestation of fear", "Healthy way of life - bad habits" in German phrasemic.

The quantitative indicators of phrasemes-representatives of the value determine the importance of the value. Thus, the most significant values in the Russian AWI are *health* and *freedom*, in Ukrainian - *freedom* and *health*, in English - *success*, *freedom* and *health*, in German - *money*, *freedom* and *health*. In the ethnics under consideration, social values dominate, which proves the relevance of the "human-society" format to the individual.

Table 4.2.
PhAO of axiological world's image

Nº	Value	PhAO
1.	Freedom	Free (from oppression, power, will, influence) - dependent
		Physical freedom - deprivation of liberty as a form of punishment
		Psychological freedom - restriction of freedom as a manifestation of fear
		Free time - working hours
2.	Family	Marriage - absence of marriage
		Have a family - not have a family
3.	Success	Having success - lack of success
4.	Love	To love - not to love
5.	Friendship	To be in a friendly relationship - to quarrel
6.	Peace	Peace - war
7.	Life	Life itself - someone else's life
8.	Health	Physically healthy - physically unhealthy
		Mental adequacy - mental inadequacy
		Healthy way of life - bad habits
		Correctly eat - eat not right
9.	Money	The presence of money - the lack of money
10.	Honesty	Honest actions - dishonest actions
11.	Justice	Just actions - unfair actions
12.	Law	To act by law - to violate the law
13.	Beauty	Beautiful - ugly

The last place (in quantitative presentation) are PhAO "Peace - war" in the Ukrainian phrasemic, PhAO "Physical freedom - deprivation of liberty as a form of punishment" in Russian, PhAO "Correctly eat - eat not right" in English; PhAO "Just actions - unfair actions" in German.

4.3.5. Stage 5. The ideographic parametrization of values

The values actualize the phenomenon of personal and social significance, confirming the thesis about the unique character of value perception, its experience by an individual subject (within the study - the speaker of a particular language), filling it with the socially meaningful sense (within the study - universal one) that implements the unity of the individual and universal in the axiological world's image.

I. The social level of AWI is marked by the "person-society" format.

1. Freedom value:

1) PhAO "Free (from oppression, power, will, influence) - dependent":

- PhSSG "Be independent, have freedom of action" (Ukr. *вставати (піdnиматися) / встати (піdnятися) з колін*; Russ. *вольная птица [пташка]*; *be out of one's hand*; Germ. *seine Bande zerreißen (sprengen)*);
- PhSSG "Be addicted, obey" (Ukr. *nid n'ятою*; Russ. *ходить на помочах; not be able to call one's soul one's own*; Germ. *einen Knüppel am Bein haben*);
- PhSSG "Give freedom of action" (Ukr. *роз'язати / роз'язувати руки* (2); Russ. *предоставлять самому себе* (1); *give a (the) green light to smb.*; Germ. *j-m Carte blanche geben*);
- PhSSG "Deprive freedom of action, subjugate, enslave" (Ukr. *держати (тримати) в кулаку (в кулаці)*; Russ. *гнуть в бараний рог; have (keep) smb. on a string* (1); Germ. *j-m den Daumen aufs Auge halten (drücken, setzen; j-m den Daumen auf dem Auge halten)*);

2) PhAO "Physical freedom - deprivation of liberty as a form of punishment" (*at large* (1); Germ. *j-n in Freiheit setzen* and Ukr. *за гратами*; Russ. *по змани, абсол.; durchs Sieb gucken*, slang; Germ. *in Nummer Sicher sitzen (auf Nummer Sicher sein)* conver., playf.);

3) PhAO "Psychological freedom – restriction of freedom as a manifestation of fear":

- PhSSG "Feel fear" (Ukr. *острах бере* (*обіймає*, *охоплює* і т. ін.) / *узяв* (*обійняв*, *охопив* і т. ін.); Russ. *сердце падает* [*отрывається*, *обрывается*]; *one's blood freezes* (*runs cold*, *turns to ice*); Germ. *das Herz geht* (*wackelt*) *ihm wie ein Lämmerschwänzchen*);
- PhSSG "To scare, to fear" (Ukr. *наганяти* (*нагонити*) / *нагнати* *холоду*; Russ. *вгонять в ноги* (2); *make smb.'s blood run cold*; Germ. *j-m den Teufel im Gläslein zeigen*);
- PhSSG "Horror" (Ukr. [аж] *волосся піднімається* (*підіймається*, *встає*, *лізе* і т. ін.) / *піднялося* (*встало*, *полізло* і т. ін.) *вгору* (*догори*); Russ. *хвататься за голову*; *curl smb.'s hair*, *conver.*; Germ. *das Haar steht* (*steigt*) *ihm zu Berge*);
- PhSSG "Expose anxiety, anxiety, worry" (Ukr. *п'явки* (*п'явка*) *ссуть* (*cce*) *за серце* (*під серцем*); Russ. *кошки скребут на душу* [*на сердце*]; *have kittens*, *conver.*; Germ. *in Sorge (n) sein* (*stehen*));
- PhSSG "Cause anxiety, anxiety" (Ukr. *різати око* (*очі*) (3); Russ. *выворачивать душу*; *keep smb. on tenterhooks*; Germ. *j-n in Unruhe versetzen*);
- PhSSG "Be in danger" (Ukr. *висіти* (*повисати*) / *повиснути на волосинці* (*на волоску*, *на волосині*) (2); Russ. *между жизнью и смертью*; *be in deep water(s)*; Germ. *an (auf) der Kante stehen*);
- PhSSG "To be safe" (Ukr. *у надійних руках* (1); *out of the wood*; Germ. *in guter Hut sein*);
- PhSSG "To calm down, to stop worrying, to worry" (Ukr. *відлягло* (*відійшло*) *від серця* (*від душі*, *на серці*, *на душі*); Russ. *отлегло на душу*; *smooth one's (smb.'s) ruffled (rumpled) feathers*; Germ. *nach Fassung ringen*);
- PhSSG "Calm down, deceive, cheer" (Ukr. *еріти серце* (*душу*)); Russ. *отводить душу*; *lift a load from smb.'s mind*; Germ. *j-m Trost einsprechen* (*zusprechen*));
- PhSSG "Courageous (brave)" (Ukr. *не [з] полохливого* (*лякливо*), *боязкого* і т. ін.) *десятика* (*роду*); Russ. *бедовая голова* (*головушка*), *vernac.*; *a heart of oak*; Germ. *dem Wind und Wetter trotzen*);
- PhSSG "Frivolous (fearful, timid)" (Ukr. *не з хороброго* *десятика*; Russ. *заячья душа*; *get (have) the wind up*, *conver.*; Germ. *vor seinem (eigenen) Schatten fliehen*);

4) PhAO "Free time – working hours":

- PhSSG “Forcing someone to work hard and work hard, get exhausted by overwork, exploit” (Ukr. вимотувати (*висомотувати*) / вимотати (*висомати*) [yci] жили (1); Russ. гнуть в три погибели; Germ. j-n (tückig) ins Joch spannen);
- PhSSG “Tense, hard work” (Ukr. як [божа] бджола; Russ. гнуть [ломать] спину [горб, хребет]; work one's fingers to the bone; Germ. arbeiten wie ein Pferd);
- PhSSG “Worried” (Ukr. і вгору глянути ніколи (нема коли, немає часу і т. ін.); Russ. не видеть (не видать) света <белого> (1); be dead on one's feet, conver.; Germ. viel um die Ohren haben);
- PhSSG “To lament, to avoid labor” (Ukr. решетом у воді зірки ловити, playf.; Russ. плевать в потолок; not do a hand's turn (1); Germ. faules Fleisch tragen, playf.).

2. Family value:

1) PhAO “Marriage – absence of marriage”:

- PhSSG “Court” (Ukr. смалити (присмалювати) літки; Russ. строить [делать] глазки; dance attendance on smb. (1); Germ. um j-n her sein, conver.);
- PhSSG “Woo” (Ukr. брати / взяти рушники; Russ. предлагать руку <и сердце>; offer smb. one's hand; Germ. einen Antrag machen (tun));
- PhSSG “Consent for marriage” (прийняти старостів; Russ. принимать предложение; отдавать руку, obsol.; англ. win smb.'s hand; Germ. das Jawort erhalten);
- PhSSG “Rejection of marriage” (Ukr. повертати / повернути хліб, ethnogr.; Russ. отказывать в руке, obsol.; give smb. his walking (-)papers (*the bird, the sack*) (2); Germ. einen Korb bekommen);
- PhSSG “Get married” (Ukr. стати / ставати під вінець; Russ. составить [сделать] партию, obsol.; a marriage of convenience; Germ. den Bund der Ehe eingehen);
- PhSSG “Do not enter into marriage” (Ukr. сидіти (сидити) / посидіти (засидитися) в дівках (дівкою, в перестарках і т. ін.); Russ. старая дева; be on the shelf (2); Germ. den Anschluß verpassen, conver.);
- PhSSG “Get a divorce” (Ukr. роз'язати / роз'язувати руки (1); turn over a new leaf; Germ. in Scheidung liegen);

2) PhAO “Have a family – not have a family”:

- PhSSG “Native person” (Ukr. своя кістка; Russ. кровъ от крови (1); one's kith and kin; Germ. die Bande des Blutes);
- PhSSG “Unusual person” (Ukr. свояк з лівої щоки, ironic.; Germ. Geschwister von beiden Banden);
- PhSSG “Add up” (Ukr. прилипнути [всім] серцем ([всією] душою); Russ. врастать [прирастать] корнями; a kindred spirit; Germ. verwandte Seelen treffen sich zu Wasser und zu Lande).

3. Success value represented by PhAO “Having success – lack of success”:

- PhSSG “Succeed” (Ukr. далеко іти (йти) / піти; Russ. пробивать [прокладывать, пролагать] себе дорогу [путь]; go into orbit; Germ. auf einen grünen Zweig kommen);
- PhSSG “Do not succeed, fail” (Ukr. летіти (йти) / полетіти (піти) догори дном (дригом, ногами і т. ін.); Russ. сломать себе шею [голову]; fall by the wayside; Germ. keine Seide bei etw. Spinnen (2));
- PhSSG “Create the necessary conditions for someone to succeed” (Ukr. відкривати / відкрити шлях (дорогу); Russ. прокладывать [пролагать, проторять] дорогу [путь]; be the making of smb. (1); Germ. j-m (einer Sache) den Weg (die Wege) ebnen);
- PhSSG “Prevent someone from succeeding” (Ukr. піdstавляти / піdstавити ногу (ніжку); Russ. вставлять [ставить] палки в колеса; англ. steal the limelight (spotlight); Germ. j-m (einer Sache) in den Weg treten).

4. Love value represented by PhAO “To love – not to love”:

- PhSSG “Be in love” (Ukr. тане серце; Russ. открывать сердце (1); worship the ground smb. tread (walks) on; Germ. sein Herz an j-m verloren haben);
- PhSSG “Strongly to love” (Ukr. серце сохне; Russ. не слышать души, obsol.; think no end (the world) of smb. (smth.); Germ. bis über die Ohren verliebt sein);
- PhSSG “Fall in love” (Ukr. паморочити / запаморочити голову (розум, свідомість і т. ін.) (2); Russ. покорять сердце; win smb.'s heart; Germ. j-n verrückt machen);
- PhSSG “Fool to hate” (Ukr. накипити / накипати на душі (у душі, на серці, у серці); Russ. всеми фибрами [силами] души; hate smb.'s guts, conver.; Germ. den hab' ich gefressen).

5. Friendship value actualizes PhAO "To be in a friendly relationship - to quarrel" (Ukr. водити компанію; Russ. на дружеской [на короткой] ноге; (as) thick as thieves; Germ. dicke Freunde and робити (побити) глек (глека, горщик, горщика, макітру і т. ін.); Russ. черная кошка пробежала [прокочила]; be at loggerheads with smb.; Germ. sich j-s Feindschaft zuziehen).

6. Peace value represented by PhAO "Peace - war" (Ukr. складати / скласти (рідко зложити) зброю (1); Russ. складывать [слагать] оружие; lay down (one's) arms; Germ. die Waffen strecken (niederlegen) and Ukr. піднімати (підіймати, підносити і т. ін.) / підняти (підійти, піднести і т. ін.) зброю (меч, сокиру і т. ін.); Russ. бряцать [потрясать] оружием; armed to the teeth; Germ. das Bajonett fällen).

II. The vital level of AWI is encompasses a complex of medical-biological, psychological, philosophical, cultural, valeological, esoteric, religious etc. knowledge and is determined by the problem of finding ways to a balanced human existence.

1. Life value represented by PhAO "Life itself - someone else's life":

- PhSSG "Die" (Ukr. спратити життя; Russ. найти конец [кончину, смерть, могилу]; go down in flames (1); Germ. sein Leben lassen müssen);
- PhSSG "Lose yourself life" (Ukr. встремити голову в пемлю; Russ. покончить с собой [с жизнью]; take one's (own) life; Germ. den Schierlingsbecher trinken);
- PhSSG "To save life, to kill someone" (Ukr. відправити чортам на сніданок, derog.; Russ. решать [лишать] жизни; take smb. for a ride (1); Germ. j-n zu Boden strecken);
- PhSSG "To bring someone to death" (Ukr. згубити з світу (з свіма); Russ. вгонять в гроб, vernac.; Germ. j-n ins Grab bringen).

2. Health value:

1) PhAO "Physically healthy - physically unhealthy":

- PhSSG "Strong, healthy" (Ukr. [i (ще ї)] добнею (поліном) не доб'єш, ironic.; Russ. здоров как бык; (as) strong as a horse (as an ox); Germ. Mumm in den Knochen haben, conver.);
- PhSSG "In the prime of physical strength" (Ukr. у цвіти [цвім]; Russ. в <самой> нопе; (as) hard as steel; Germ. in den besten Jahren sein);

- PhSSG "To be sick, to be exhausted" (Ukr. лежати трупом; Russ. лежать в лежку, vernac.; be (down) on one's back (2); Germ. das Bett hüten (zu Bett liegen));
- PhSSG "Physically weak" (Ukr. танути / станути як (мов, ніби і т. ін.) свічка (віск [на сонці]); Russ. еле-еле душа в телі, vernac.; catch a cold; Germ. von Kräften kommen (an Kräften abnehmen));
- PhSSG "To be hopelessly ill" (Ukr. облягти (бути, лежати і т. ін.) на смертній постіл, obsol.; Russ. стоять одной ногой в могиле; churchyard cough; Germ. auf den Tod krank sein);
- PhSSG "Thin" (Ukr. хребет чухати через живіт, playf.; Russ. одна кожа да кости; a bag of bones (skin and bone, bones); Germ. dürr wie eine Spindel);
- PhSSG "Recover" (Ukr. вставати (підводитися) / встати (підвєстися) з ліжка; Russ. набратися сил; be up and about (1); Germ. wieder auf Deck sein);
- PhSSG "Promote recovery, cure" (Ukr. піdnімати (піdймати, зводити і т. ін.) / піdnяти (піdйняти, звести і т. ін.) на ноги (3); Russ. возвратить к жизни; Germ. j-n auf den Strumpf (auf die Strümpfe) bringen);

2) PhAO "Mental adequacy - mental inadequacy":

- PhSSG "In a normal mental state" (Ukr. з розумом; Russ. в своем уме; be in one's right mind; Germ. seine fünf Sinne beisammen haben);
- PhSSG "Mentally deranged, crazy" (Ukr. з кіндратиком у голові; Russ. мешаться в уме [в рассудке], vernac.; (as) crazy as a loon, conver.; Germ. im Kopf gestört sein (nicht ganz richtig im Kopf sein));
- PhSSG "To lose the ability to think intelligently, to really perceive reality" (Ukr. глупзд за розум завертає (завернути); Russ. голова идет [ходит] кругом (2); come (go) all to pieces (3); Germ. in einem Wahn befangen sein);
- PhSSG "Depriving someone of the ability to think normally or perceive something" (Ukr. замакітти голову (свім); Russ. кружить голову (1); Germ. j-n von Sinnen bringen);
- PhSSG "Return to the state of normal perception of the environment" (Ukr. скидати / скинути полууду з очей; Russ. падать с неба на землю; Germ. j-m seinen Wahn abnehmen);
- PhSSG "Mentally competent, smart" (Ukr. голова не половою (не соломою, не клоччям і т. ін.) набита; Russ. иметь голову не плечах;

have (got) one's head screwed on right (the right way); Germ. Grütze im Kopf haben, vernac.);

- PhSSG “Mentally limited, unthinking” (Ukr. икандибати на голову, derog.; Russ. как [будто, словно, точно] из-за угла мешком прибитый [ударенный, трахнутый]; (as) thick as two short planks, conver., derog.; Germ. dumm wie Bohnenstroh (wie die Sünde));
- 3) PhAO “Healthy way of life – bad habits”:
  - PhSSG “Be sober” (Ukr. хміль вийшов (вилемів, вивітрився і т. ін.) / виходить (вилітає, вивітрюється і т. ін.) з голови; Russ. капли [макової росинки] в рот не брать; (as) sober as a judge (1); Germ. den Rausch ausschlafen);
  - PhSSG “To drink” (Ukr. убити муху (чмеля); Russ. по маленькой (2); wet one's whistle, conver.; Germ. sich (D) die Gurgel schmieren (spülen), vernac.);
  - PhSSG “To be in a state of alcoholic intoxication” (Ukr. в очах замиготили (замиготили) [білі (веселі, грайливі і т. ін.)] метелики; Russ. под шефе; be in the wind, slang; Germ. einen Affen (sitzen) haben, conver., vernac.);
  - PhSSG “Be very drunk” (Ukr. у свинячий писк, derog., fam.; Russ. до положения риз; the worse for wear (3); Germ. einen Haarbeutel haben (sich (D) einen Haarbeutel trinken));
  - PhSSG “To drink, to show a passion for alcoholic beverages” (Ukr. не разминатися / не разминутися з чаркою, playf.; Russ. пить горькую [мертвую]; drink like a fish; Germ. saufen wie ein Igel);
- 4) PhAO “Correctly eat – eat not right”:
  - PhSSG “Get nasty enough” (Ukr. об'їсти вуха; Russ. до отвала; make a hog (pig) of oneself; Germ. einem Magen keine Stiermutter sein, playf.);
  - PhSSG “Do not eat well” (Ukr. підтягувати (стягувати, затягувати і т. ін.) / підтягли (стягли, затягли і т. ін.) паски (пасок, ремінці, очкури, пояски і т. ін.); Russ. питаться манної небесной);
  - PhSSG “Malnutrition” (Ukr. нічим (нема чим) ока запорошити; Russ. щелкать зубами, vernac.; live on air (on nothing); Germ. den Schmachtriemen umschnallen (enger schnallen, anziehen)).

III. The material level of AWI – a level that determines the material condition of a person and actualizes a number of important problems: the possibility of achieving abundance and observance of moral and social norms, the relation between the concept “money” and human spirituality, the relationship of the system of human values

with the character of the material perspective, the influence of the level of income on the hierarchy of values, etc.

Money value represented by PhAO "The presence of money – the lack of money":

- PhSSG "Have money" (Ukr. кишеня не сходиться, зі сл. грошей; Russ. при деньгах; *have (got) money to burn (with money to burn)*; Germ. *dicke Mäuse haben*, slang);
- PhSSG "Not have money" (Ukr. в кишені пусто [аж гуде]; Russ. тощий карман; *a light (slender) purse*; Germ. *im Dalles sein (den Dalles haben, an Dalles leiden)*, slang);
- PhSSG "Rich" (Ukr. грошовий (золотий) мішок, derog. (2); Russ. тряхнуть мошної [казної, карманом], vernac.; *deep pockets* (2); Germ. *Kisten und Kasten (Keller) voll haben*);
- PhSSG "Poor" (Ukr. і кішки нема чим годувати; Russ. беден как церковная крыса [мыши]; *down at (the) heel(s)* (2); Germ. *Hunger und Not; blank (und bloß) sein*, conver.);
- PhSSG "Get rich" (Ukr. вбиватися (вбиратися) / *вбитися (вбрратися) в силу* (2); Russ. становиться [*вставать, подниматься*] на ноги (3); *strike it rich* (2); Germ. *ein Vermögen machen*);
- PhSSG "Become impoverished" (Ukr. залишилися (лишилися, зостатися) в одній сорочці (без сорочки); Russ. в одной рубашке; *not have a shirt to one's back*; Germ. *sich ins Elend stürzen*);
- PhSSG "Provide material" (Ukr. витягти (втягнути) / *витягати (втягувати)* з болота (з багна, з калюжі, з грязі, з грязюки, з бруду); Russ. на медные деньги, obsol.; Germ. *j-n aus der Gosse auflesen*, conver.);
- PhSSG "Bankrupt" (Ukr. обути (озути) в постоли (в лапти), obsol.; Russ. снимать <последнюю> рубашку; *knock smb. off his perch*, conver. (1); Germ. *j-n auf dem Stroh (allein) lassen*);
- PhSSG "Live on your own money" (Ukr. мати хліб (шматок, кусок і т. ін. хліба) (1); Russ. сводить концы с концами; *keep the pot boiling* (1); Germ. *von der Hand in den Mund leben*);
- PhSSG "To be on the content" (Ukr. сидіти на шиї (на плечах); Russ. на хлебах (2); *be on smb. back*, conver. (2); Germ. *j-m auf dem Halse liegen (sitzen)*).

IV. The ethical level of AWI – the level of moral ideals, the highest principles of human life, responsible for the health of society and the safety of existence in it and supported by moral regulation.

1. Honesty value forms PhAO “Honest actions – dishonest actions” (Ukr. з чистою совістю; Russ. стоять на своём посту; a genuine article (2); Germ. Ehre im Leibe haben i Ukr. замілювати / замілити очі; Russ. обводить вокруг пальца; catch old birds with chaff; Germ. j-m eine falsche Nachricht aufhängen).

2. Justice value updates PhAO “Just actions – unfair actions” (Ukr. судна година (2); a fair deal (1); Germ. recht und billig sein and Ukr. пришити справу; Russ. вешать собак; a bad deal; Germ. sich in den Erdboden hineinschämen).

V. The legal level of AWI – the level of values based on the duties and rights of members of society, governing the relationship between them through the legal basis.

Law value forms PhAO “To act by law – to violate the law” (Ukr. з повним правом; Russ. по праву¹; be (keep) on the right side of the law; Germ. zu Recht bestehen and Ukr. еріти (рідше нагрівати) / на-еріти (ногріти) руки (1); Russ. прятать [хоронить] концы <в воду>; have a hand in the till; Germ. sich schmieren lassen)).

VI. The aesthetic level of AWI – the level of values based on the synthesis of sensory and psychological assessments.

Beauty value is represented by PhAO “Beautiful – ugly”:

- PhSSG “Outwardly attractive” (Ukr. як (мов, ніби і т. ін.) [ma] квіточка (квітка); Russ. косая сажень в плечах; sweetness and light; Germ. ein netter (niedlicher, reizender) Käfer);
- PhSSG “Beautiful” (Ukr. як (мов, наче і т. ін.) намальований (1); Russ. пальчики (пальцы) оближеши (2); May Queen; Germ. aussehen wie eine Pfingstrose);
- PhSSG “Outwardly unattractive, indescribable” (Ukr. і глянути гайдко; Russ. ни кожи ни рожи; an ugly duckling; Germ. ein eckiger Kerl).

4.3.6. Stage 6. The level organization of values

The value has a three-tier structure, designed by L. Baeva [Баева 2004: 21–26] in the frame of existential axiology and adapted in the monograph to the analysis in linguistic.

The level of comprehension embodies the subject's awareness of the reason why an object is important. It found that the external objects and their properties will be a priority for the subject. The search for meaning arises as the basis of the value represented by the initial information of the *love* value from psychological, sociological and linguistic-cultural studies [Баева 2004; Маслю 1997; Фромм 1990]:

- a) moral and aesthetic sense;
- b) the semantic capacity:
  - love for God;
  - love for people;
  - love for the Motherland;
  - love for art;
  - parent and son love;
  - love between man and woman, etc.;
- c) unfriendly and unsurpassed desire of the object;
- d) need and readiness for dedication;
- e) a higher rating of the Other;
- f) the continuation of his being in the being of the Other;
- g) lack of rational justification;
- h) spiritual, meaning-significant phenomenon;
- i) antinomic essence:
  - higher freedom and slavery, captivity and burden;
  - fills life with new meaning and impoverishes life, makes it one-sided ("egoism of two");
  - knowledge in absolute completeness and subjective idealization;
  - good and pain;
  - morality and immorality;
- j) emotional need (internal need in another person);
- k) giving (as a way of self-realization);
- l) care (as a mental response);
- m) responsibility;
- n) respect and knowledge (as the penetration into the essence, the "secret" of a loved one);
- o) dialogue character (between me and you).

The level of significance - the level of substantive content, which is characterized by variability, due to the domination of a subjective feature. The phrasemics assumes the selection of the most typical and most consistent content features of the category of value,

which have been distinguished and recorded by native speakers. In phrasemics *love* value is presented by the PhSSG "Be in love": Ukr. *вкладати / вкладти серце; всім серцем; серце пристало; як свою душу; прикипіти до серця; прикипіти серцем (душею); прилипнути [всім] серцем ([всією] душою); серцем (душею) приrosti; прихилятися / прихилитися серцем (душею); пронести в серці; перевертати / перевернути [всю] душу (серце); тане серце; серце повертається / повернулося (1); всією душою (1); душі [в собі] не чути (1); вхопити за серце (за душу) (2); зійти / сходити з ума (з розуму, з глузду) (2); тъюкає серце; віддати (покладти) / віддавати (покладти) [свою] душу (4); Russ. *открывать сердце* (1); *fall in love (with)*; *lose one's heart (to smb., smth.)*; *worship the ground* *smb. tread (walks) on; love in a cottage*; Germ. *j-m gut sein (werden)*; *sein Herz an j-m verloren haben; j-m an die Seele gewachsen sein; j-m zu tief ins Auge geschaut haben* тощо.*

The infatuation is accompanied by:

a) courtship (Russ. *строить куры*, playf.; *make love (to smb.)* (1); Germ. *j-m die Cour schneiden*, conver. (obsol. *die Cour machen*) (contexts 174–178):

- (174) Russ. *И девицы, и вдовы, молодые и старые, строили ему куры, но он не захотел жениться во второй раз* (Н. Чернышевский);
- (175) Russ. *Балахнов чрезвычайно любил дамское общество и, при случае, не прочь был даже строить куры* (Д. Григорович);
- (176) Julia could not tell if he knew that she was in love with him. He never made love to her (W. S. Maugham);
- (177) Germ. *Trotz seiner 70 Jahre ist der Graf immer bereit, jeder schönen Frau die Cour zu schneiden* (MDtl);
- (178) Germ. *Will man aber einen intimen Freund an ihm [John Bull] haben, so muß man ihm wie einem Frauenzimmer die Cour machen* (H. Heine);

b) coquetry (Germ. *j-m Augen machen (drehen)* conver.; *j-m (schöne) Augen machen*) (contexts 179–182):

- (179) Germ. *Antonia durfte Franziskas Haus nicht mehr betreten, weil sie Alexander Augen gemacht hatte. Ach, war das eine Szene!* (B. Kellermann);
- (180) Germ. *Jetzt darfst du ihm Augen machen! Balzer, ich habe ihr nämlich verraten, daß dir mal ihr Bild gefiel* (A. Seghers);
- (181) Germ. [Die junge Frau:] Bitte, gnädige Frau, dem Kleid ist nichts passiert. [Die Gouverneursfrau:] Weil ich dich gefaßt habe. Ich habe schon lang ein Auge auf dich. Nichts im Kopf als dem Adjutanten Augen drehen! (B. Brecht);

(182) Germ. *Sie hat ihm so lange (schöne) Augen, gemacht, bis er sie eines Tages eingeladen hat* (MDtI);

c) interest, certain feelings (Ukr. запалювати / запал ̄ти душу (серце); серце привертається (горнеться, пригортається, хилиться, схиляється, прилягає) / привернулося (пригорнулося, схилилося, прилягло); обсипати (осипати) / обсипати (осипати) поглядом; покласти око; привернути серце; прийтися до серця (рідше по норову); заворушилося серце; обіймати (обнімати) / обійняти (обніяти) поглядом (оком, очима і т. ін.) (1); їсти (пойдати, жерти, пожирати і т. ін.) очима (оком) (1); добирати (доходити) / добрати (дійти) смаку (2); пристати / припадати до смаку (2); пристати серцем; серце в'яне (2); лежати на душі (на серці) (2); лягти / лягати на душу (2); пальчики облизувати / облизати, playf. (2); Russ. сойти [спятить, свихнуть, свихнуться] с ума (3); goo-goo eyes, slang; love at first sight; Germ. j-n (etw.) mit den Augen; ein Faible für j-n (etw.) haben; da möchte man sich die Finger ablecken; j-n auf dem Korn haben) (contexts 183–185):

(183) Ukr. – Душа вся стривожена. Серце одразу заворушилось. Яка краса в тих чорних кучерях та смуглявих рум'янцях!.. – подумала Гризельда (І. Нечуй-Левицький);

(184) Russ. Его носили на руках, и он сам себя баловал, даже дурачился, даже ломался; но и это к нему шло. Женщины от него с ума сходили, мужчины называли его фатом и втайне завидовали ему (И. Тургенев);

(185) John. Love at first sight – I never believed in it before – but now (N. Coward);

d) temptation (Germ. j-n (etw.) zu Fall(e) bringen (3); zu Fall(e) kommen (3)).

The object of love denotes phrasemes Ukr. дама серця; лицар серця, playf. Freestyle, human temperament, sex-bomb (about a woman) in English are called phrasemes a hot number, conver. (2); hot stuff, conver. (3), a person, who is not subject to amusement in the German, – phrasemes Germ. Äpfel nicht essen mögen, playf.

Expression of love is the words (*throw oneself at smb.'s feet*) and kisses, intimate relationships (Ukr. пристати губами; розділяти (ділити) / розділити ложе (постіль); make love (2)) (contexts 186–189):

(186) Ukr. Параска-Роксолана, бач, саме ̄т мріяла про те, щоб розділити свою постіль – не з осоружним Демидом, а з молоденьким сотником, з якого вона мала намір випестувати вправного коханця (О. Ільченко);

(187) *In my bedroom we would pass the hours making love or talking and only too often quarrelling* (Gr. Greene);

The symbol of love is considered Ukr. *стрілу Амура* (Купідона); *Амурову* (Купідонову) *стрілу*, liter.; Germ. *Amors Pfeil* (або *der Pfeil Amors*), playf.:

(188) Ukr. "Я вже був забувся про неї, а вона знов роздратувала мене своїми очима. Още ж то ти стріли Купідона!, про котрі то роочать латинські поети!.. доведеться знов вчинити зайзд на леваду й хату цієї красуні!" – подумав Єремія (І. Нечуй-Левицький);

(189) Germ. *Aber verlaß dich drauf, wenn ihn erst mal Amors Pfeil getroffen hat, dann wird das alles ganz anders* (MDtl).

The manipulative character of love is evidenced by PhSSG "Fall in love": Ukr. *закрутити світ; привернути серце; спопелити / спонелити серце* (серця); *припасти / припадати до серця* (до душі) (1); *запаморочити голову* (2); *обвести* (обкрутити, обернути і т. ін.) / *рідше обводити* (обкручувати, обертати і т. ін.) *круг* (навколо, довкола і т. ін.) *пальця* (2); *паморочити / запаморочити голову* (*розум, свідомість* і т. ін.) (2); *зводити / звести з розуму* (з ума) (3); Russ. *нокорять сердце; крутить голову* (1); *win smb.'s heart*; Germ. *j-m den Kopf verdrehen; j-n verrückt machen*.

The level of experience assumes the predominance of sensory-emotional attitude and existential-intellectual thinking. Value is perceived subjectively in accordance with unique life experience and established through certain experiences reflected in phrasemics. Antonymic pair of phraseme-semantical subgroups represent this level of love value:

1) PhSSG "Strongly to love" (Ukr. *запалилося серце; серце сохне*, їден дух; Russ. *не чаять души; до смерти; не слышать души, obsol.*; без ума (2); *think no end (the world) of smb. (smth.); be (dead) nuts on, conver.* (2); Germ. *j-m ans Herz gewachsen sein; in j-n ganz hin sein; einen Narren an j-m (etw.) gefressen haben; bis über die Ohren (über beide Ohren); vor Liebe vergehen; (ganz) weg von j-m sein; einen Affen an j-m gefressen haben, vernac.*; *j-n zum Fressen gern haben, fam.*) (contexts 190–193):

(190) Ukr. Та минали дні і ночі, минали місяці, а той, за ким сохло її серце, не з'являвся перед батьківський двір (Д. Бедзик);

(191) Russ. К чести его должно сказать, что он никогда не хвастался своими победами. В дом Марии Дмитриевны он попал

тотчас по приезде в О... и скоро освоился в нем совершенно.

Марья Дмитриевна в нем души не чаяла (И. Тургенев);

- (192) *Michael's such dead nuts on her that he's getting dull* (J. Galsworth);

- (193) Germ. *Schlicht gesagt, war unser Reisender nun also über beide Ohren in Claudia Chauchat verliebt* (Th. Mann);

2) PhSSG "Fool to hate" (Ukr. *накипити / накипати* на душі (у душі, на серці, у серці); *держати* (тримати) камінь за пазухою; Russ. *всеми фибрами [силами]* души; *всеми печenkами*; *hate smb. (smth.) like poison*; *hate smb.'s guts, conver.*; Germ. *den hab' ich gefressen*; *j-n scharf haben, conver.*; *j-t aufsäss sein*) (contexts 194–198):

- (194) Ukr. *Настя вчора якось сказала, що раніше з тобою гуляла, от я її вирішив поговорити... Нацо камінь за пазухою тримати?* (М. Ю. Тарновський);

- (195) Russ. – *Вы сбежались посмотреть на скандал? Ну, так вот вам, глядите!.. Перед вами первый в России трагический актер, который влечит нищенское существование. Любопытно? И все-таки я презираю вас, хамы, всеми фибрами своей души* (А. Куприн);

- (196) Russ. *Ее я ненавижу всеми фибрами души и не могу даже простить ее* (Л. Толстой);

- (197) *Hate each other like poison, of course. Take my advice. Keep clear of them* (R. Aldington);

- (198) *They hate my guts. They'd like to kill me, and now they're doing it* (J. Updike).

Love has a different degree of expression: from a warm feeling, a weakness to someone (*have a soft (warm) sport (in one's heart) for smb.*), a gentle love (Germ. *j-n lieb und teuer halten*) for an unbridled pull, a passion (Ukr. *душа поривається*; *як (мов, ніби і т. ін.) кім до миши*; *як (мов, ніби і т. ін.) у романі; гаряче серце*), to quench the enthusiasm (Ukr. *охолодити (остудити) серце (голову, душу і т. ін.)*; *серце стигне (холоне) / прохололо (охололо)* (1); Germ. *ein Loch kriegen*), the disappearance of love (Ukr. *викинути (викреслити) з [свого] серця*).

4.3.7. Stage 7. Cultural coding of values

Phrasemics conveys most expressively and brightly the originality of culture and language, that is the reason of special attention that linguists pay to the phrasemic stock as an indicator of the specific and

the universal of every nation (the works of R. Batsouren [Батсурэн 2010], A.P. Cowie [Cowie 2001], I. Garbera [Гарбера 2018], O. Zhurkova [Журкова 2018], G. Kschizhanovska [Krzyżanowska 1999], I. Chybor [Чибор 2016] et al.). An important part in this aspect belongs to axiophrasemic pragmatics, as it establishes the degree, the identities of axiosystems of different cultures, identifying the research potential of linguistic pragmatics.

The component content of a phraseme plays a substantial part in formation and preservation of cultural and national self-consciousness of a nation and its identification as the internal form of a phraseme is but an epitome of national and cultural disposition. Every element of a phraseme is quite ponderable, full of information, it being directly connected with evaluating peculiarities of such units. On this stage the main attention was focused on the comprehensive for the axiological world's image associative components (somatisms, zooseisms, phytocomponents, colouring, numerical and meteorological components), i.e. the lexemes, expressing links between separate phenomena, when one phenomenon causes another, having deep ethnical and cultural stratification and serving as the main source, that determines categorization of values in phrasemics [Краснобаева-Чорна 2016: 204].

Associating components are treated in research as representing cultural codes:

- a) somatisms represent somatic code of culture;
- b) zooseisms and phytocomponents represent biomorphic code, with subsequent subdivision into vegetative and zoomorphic (according to classifications by V. Krasnykh [Красных 2002: 223] and O. Selivanova [Селіванова 2004]), or into substantional with detachment of zoomorphic and phytomorphic (according to classification of L. Savchenko [Савченко 2013: 94–125]);
- c) meteocomponents into natural (according to classification of L. Savchenko [Савченко 2013: 94–125]);
- d) colouring components – into colorative;
- e) numerical components – quantitative (according to classifications, made by G. Bagautdinova [Багаутдинова 2007: 17] and L. Savchenko [Савченко 2013: 94–125]);
- f) names of food products and dishes – gastronomic (according to classification by D. Gudkov and M. Kovshova [Гудков, Kovшова 2007: 96–99]), etc.

Cultural code is understood to be a specific cultural network of division, categorization and evaluation of the world (V. Krasnykh and O. Selivanova), or a system of signs, that represents cultural senses (V. Telia, L. Savchenko). I. Chybor is quite right, saying that "as a secondary the cultural code accumulates for the culture the value sense, functioning as a way of description of the range of interests of linguistic society" [Чибор 2016: 5]. Typical of axiophraseme pragmatics is investigation of associative as a figurative stem of a phraseme in the process of determining of values.

Money value - material level of axiological world's image - PhAO "The presence of money - the lack of money"

Subject, somatic, biomorphic and gastronomic codes of culture determine the dominant metric-reference sphere, that participates in structuring the *money* value.

Subject code of culture. The *money* value reveals logical connection with the representatives of the subject code of culture:

a) names of monetary units:

- Ukr. *карбованець* (Ukr. *карбованці бряжчати* – 'to have money'; Ukr. *бити карбованцем* – 'cause material damage'; Ukr. *слизький карбованець* – 'ill-gotten money'; Ukr. *довгий карбованець* – 'the big and easy money');
- Ukr. *копійка* / Russ. *копейка* (Ukr. *без копійки; ні копійки* – 'not to have money'; Ukr. *перебиватися з копійки на копійку* – 'to live very poorly, tolerate need for'; Ukr. *свіжа (жива) копійка* – 'small monetary profit on sale, trade, etc.'; Russ. *ставить ребром последнюю копейку [крою]*; до <последней> *копейки (копеечки); как одну копейку (копеечку) (1)* – 'spend everything');
- Ukr. *гріші* (Ukr. *ні гроша* – 'not to have money');
- Russ. *купон* (Russ. *стрич купоны* – 'live on rent, on interest on securities');
- *penny (not have a penny to bless oneself with (not have a penny to one's name) – 'not have money'; earn (make, turn) an honest penny – 'money, earned honestly');*
- *buck (a fast (quick) buck – 'money, earned quickly and easily (sometimes unfair)');*
- Germ. *Pfennig* (Germ. *keinen roten Pfennig haben* – 'not to have money');

b) a receptacle for the money:

- Ukr. кишеня / Russ. карман (Ukr. кишеня не сходиться, зі сл. грошей; повна (непорожня, набита і т. ін.) кишеня (калитка)); Russ. толстий [түгой] карман; deep pockets (2) – ‘to have a lot of money’ and Ukr. [аж] свистить (гуде і под.) у кишені (у кишенях); в кишені пусто [аж гуде]; Russ. тощий карман; карманная чахотка, vernac., playf.) – ‘not to have money’; Ukr. попливти / пливти у кишеню (до кишені) – ‘easy to get to, get to someone (about money, property, etc.).’; Ukr. набивати (напихати) / набити і (напхати) [собі] кишеню (кишені); Russ. набивать карман [мошну] – ‘to be rich, to profit (transgressed by a dishonest way)’);
  - Ukr. гаманець / Germ. Beutel (Ukr. набитий (повний і т. ін.) гаманець – ‘to have a lot of money’; Ukr. пустий (порожній) гаманець – ‘to have a little money’; Germ. mein Beutel hat die Schwindsucht, playf.; Germ. mein Beutel ist leer – ‘not to have money’; Germ. den (seinen) Beutel füllen – ‘enrich oneself’);
  - Ukr. капшук (калитка) / Russ. мошна (Ukr. потрусили калитку (калиткою, кишені і т. ін.) – ‘force someone to spend or forcibly take someone’s money’; Ukr. розв’язувати / розв’язати капшук – ‘generously pay, do not skimp on the money’; Ukr. труснути (трусонути) калиткою – ‘spend a significant amount of money; to fork out, not sting (about money)’; Russ. толстая мошна (1) – ‘to have money’);
  - Ukr. ківш (Ukr. міряти мірками (міркою, ковшем) гроши – ‘be very rich, have a lot of capital’),
  - Ukr. мішок (Ukr. грошовий (золотий) мішок – ‘capital, wealth’),
  - purse (a light (slender) purse – ‘not to have money’),
  - Ukr. лопата (Ukr. гребти (загрібати, горнути і т. ін.) гроши лопатою, derog. – ‘without much labor costs to grow up very quickly; prosper’);
- c) clothes and shoes:
- Ukr. сорочка / Russ. рубашка / shirt (Ukr. залишився (лишился, зоставился) в одній сорочці (без сорочки); lose one’s shirt, conver. (2); not have a shirt to one’s back – ‘to impoverish’; Russ. снимать <последнюю> рубашку – ‘to bankrupt’),
  - Ukr. постоли (латті) (Ukr. обути (озути) в постоли (в латті), obsol. – ‘to bankrupt’).

Lack of money actualizes the words Russ. *труба* (Russ. *пускать в трубу* (2)) and Germ. *Fenster* (Germ. *er wirft das Geld zum Fenster hinaus*) – ‘squander money’; Ukr. *болото* (багно, калюжа, грязь, грязюка, бруд) and Russ. *грязь* (Ukr. *витягти* (*витягнути*) / *витягати* (*витягувати*) з болота (з багна, з калюжі, з грязі, з грязюки, з бруду); Russ. *вытаскивать из грязи* – ‘to help get rid of poverty’), Ukr. *торба* (Ukr. *ити* (*ходити*) / *ніти* з *торбами* (з турбою) – ‘to beg’; Ukr. *пустити* (з турбою) з *торбами* [no *світly*] – ‘to leave without property, to bring to poverty’).

Somatic code of culture:

- a) Ukr. *нога* / Russ. *нога* / foot / Germ. *Fuß* (Ukr. *стати* (*встати*, *звестися*, *знятися*, *піднятися*, *спинатися* і т. ін.) / *ставати* (*зводитися*, *зніматися*, *піdnіматися* і т. ін.) на [свої (*власні*)] ноги (3); Russ. *становиться* [*вставать*, *подниматься*] на ноги (3) – ‘to get rich’; Russ. *на широку ногу* (1); Germ. *auf grobem Fuß* – ‘luxurious, without any restrictions’; англ. *throw one's feet*, slang – ‘to panhandle’; Germ. *kalte Füße haben* – ‘not to have money’);
- b) Ukr. *рука* / hand / Germ. *Hand* (Ukr. з *голими* (з порожніми, з пустими) руками (3) – ‘lack of livelihood’; Ukr. *гребти під (до) себе [обома руками (обіруч)]*, *derog.* – ‘be greedy, get rich (dishonest way)’; Germ. *eine offene Hand haben* – ‘to be generous’).
- c) Ukr. *рот* (горло, пелька) (Ukr. *не лізе* (*не йде*) в *рот* (у горло, vulg. в *пельку*) (2) – ‘to have a lot of money’),
- d) Ukr. *сльози* (Ukr. у *сльозах* (2) – ‘to live in misery, poverty’);
- e) Ukr. *кулак* (Ukr. *трубити в кулак*, vulg. (1) – ‘to endure need, hunger’);
- f) Germ. *Daumen* (Germ. *einen kranken Daumen haben* (1) – ‘not to have money’);
- g) somatic complex “Ukr. *душа* / soul + Ukr. *тіло* / body” (Ukr. *тільки душа в тілі*; *тільки [сама (одна)] душа залишилася (лишилася)* – ‘poor’; *keep body and soul together* – ‘to endure need, hunger’).

The various manifestations of the material according to present somatisms:

- a) Germ. *Kopf* (Germ. *bis über den Kopf in Schulden stecken* – ‘blame a lot of money’);
- b) Germ. *Ohr* (Germ. *tief (bis über die Ohren) in Schulden stecken* – ‘blame a lot of money’);

c) Ukr. *горб* (Ukr. *тримати на своєму горбі* – 'financially support someone');

d) *back* (Ukr. *за спиною* (2), зі сл. *жити*, *бути і т. ін.*; англ. *be on smb. back*, conver. (2) – 'to be on the content'; англ. *have smb. on one's back* (3) – 'financially support someone');

e) Ukr. *шия (плечі)* / Russ. *шея* / Germ. *Hals* (*на шию; сидіти на ший* (на плечах); Russ. *садиться на шею* (1); Germ. *j-m auf dem Halse liegen (sitzen)* – 'to be on the content'; Ukr. *злазити (злізати)* / *злізти з ший* – 'to live on your own money').

Biomorphic code of culture.

Phytocomponent Ukr. *липка* / Russ. *липка* (plant culture code) is actualized in Ukrainian and Russian phrasemics (Ukr. *обдерти* (*обідрати, облупити і т. ін.*) / *обдирати* (*облуплювати і т. ін.*), як (*мов, наче і т. ін.*) [*ту, молоденьку і т. ін.*] *липку*; Russ. *обдирать* [*обиратъ, обчищатъ*] *как липку* – 'to take someone's money, property, jewelry, etc., to bring to complete poverty; take off, rob'); phytocomponent *clover* – in English phrasemics (*be (live) in clover* – 'to live in abundance and luxury').

In German, the phraseme Germ. *ein Land, wo das Geld auf den Sträuchern wächst*, ironic. (phytocomponent Germ. *Sträuchern*) calls the country where money is asked to hand (literally 'where money grows on the bushes').

With the semantics of poverty and bankruptcy in the frame of the zoomorphic code of culture associated zoosemisms:

- Ukr. *кішка* (*і кішки нема чим годувати* – 'poor');
- Ukr. *білка* (*оббліувати* (*обідрати, обчистити і т. ін.*), як (*мов, ніби і т. ін.*) *білочку (білку)*), ironic. – 'to take away from someone some property, wealth, money; to take away all from whom');
- *duck* (*a lame duck*, conver. (2) – 'a bankrupt stockbroker'; *a lame duck*, conver. (3) – 'підприємство-банкрут');
- Germ. *Hund* (Germ. *auf dem Hund sein*, conver. – 'to live in misery'; Germ. *vor die Hunde gehen (kommen)*, conver. (2)) – 'to bust'; Germ. *auf dem Hund bringen*, conver. – 'to ruin').

With the semantics of wealth associated zoosemisms Ukr. *кури* / Russ. *куры* (Ukr. *[ї] кури не клюють*, зі сл. *грошей*, а також зі словоспол. *так, що*; Russ. *денег куры не клюют*), *cock* (*live like a fighting cock*).

Zooseisms *rat* and *mouse* in different cultures have opposite meanings when representing *money value*:

- Russ. *крыса* (*мыши*) (Russ. *беден как церковная крыса [мыши]* – ‘very poor’);
- Germ. *Ratte* (Germ. *die haben für die Ratten* – ‘have enough of all’);
- Germ. *Maus* (Germ. *dicke Mäuse haben*, slang – ‘have money’).

Gastronomical code of culture. The specific character of *money value* in Ukrainian and German phrasemics can be seen in marking of the notion ‘solvency’ (particularly presence of big amounts of money) with names of food products and dishes:

a) *dumpling, viscous stewed fruit, butter or oil, honey, milk, lard, cheese, bread* (Ukr. *молочні ріки і киселеві* (*масляні*) *береги; як бобер у салі; як вареник у маслі* (*у сметані*); *як мед пити; як сир у маслі; медові[i] та молочні[i] ріки; жити [собі] та (i) хліб жувати*) in Ukrainian phrasemics;

b) *fat, bones, lard, sheesh kebab, eggs* (Germ. *Eier im Fett (Schmalz) haben; im Schmalz sitzen; leben wie Mäuse in der Speckseite*) in German phrasemics.

The most productive is the *bread* (Ukr. *хліб* / Russ. *хлеб* / Germ. *Brot*) component:

a) own earnings: ‘to live on your own money’ (Ukr. *свій хліб* (*рідше свої хліба*); *добувати хліб [свій]; мати хліб* (*шматок, кусок і т. ін. хліба*) (1); *earn one's bread (by)*; Germ. *sein Brot; sein eigen Brot essen*);

b) material content:

- ‘to be on the content’ (Ukr. *переїдати / переїсти хліб; з'їсти хліба; на хлібах [на хлібі]; на харчах; їсти хліб* (2); *на хлебах* (2));
- ‘to live at the expense of the state’ (Ukr. *їсти казенний хліб*);
- ‘to live at the expense of another’ (Russ. *есть чужой хлеб; eat smb.'s bread*);
- ‘to live on maintenance from their masters (about old non-working servants)’ (Germ. *das Gnadenbrot bei j-m essen*);

c) availability / absence of earnings:

- ‘means, necessary for subsistence, for existence’ (Ukr. *хліб насуцьний* (*насущний*) (1); *daily bread*; Germ. *unser täglich Brot; das liebe Brot, conver.*);
- ‘to give somebody a modest earnings’ (Germ. *zu(m) Brot (zu einem Stück Brot) verhelfen*);

- 'to deprive someone of earnings' (Germ. *j-m das Brot nehmen (j-n ums Brot bringen)*);
  - d) ways and amount of earnings:
  - 'to have a meager earnings' (Ukr. *непадати / непастти на хліб*);
  - 'means of livelihood, obtained easily, without much effort' (Ukr. *лежаний (лежачий) хліб*);
  - 'earnings, obtained by hard work, great effort' (Ukr. *тяжкий хліб*; Germ. *das ist ein hartes (schweres) Brot*, conver.; (sich D) *sein Brot sauer verdienen*);
  - 'good money' (Germ. *sein gutes Brot haben*, conver.);
  - 'to panhandle' (Germ. *nach Brot gehen*);
  - 'earning money honestly' (Germ. *sich (D) sein Brot ehrlich erwerben*);
- e) material characteristics of life:
- 'to live in poverty, need' (Ukr. *їсти сухий хліб*; Germ. *das liebe Brot kaum haben*);
  - 'to have everything you need to live' (Ukr. *їсти хліб (1)*).

Gastronomic complexes Ukr. "хліб (юшка) + вода (квас)" (Ukr. *потребиця з хліба (з юшкою) на воду (на квас)*; Russ. *сидеть на хлебе и [на] воде*) and Germ. "Brot + Salz" (Germ. *nicht das Salz zum Brote haben*) present poor life.

4.3.8. Stage 8. Cultural coding of axiological world's image

Phraseme universals are determined by associative nature of human thought and in the axiological world's image are related to:

- psycho-physiological characteristics of human (the structure and functioning of the human body; the same or correlative non-verbal elements and their typical interpretation in linguoculturology; mechanisms of cognitive and emotional human activity etc.);
- the appearance, behavior and habits of animals;
- the images of color and symbolic color connotations in international practice;
- the typical characteristics of nature phenomena. Such determination reveals the phrasemes identical in content and internal form, as well as correlative in the external form (taking into account the specific nature of the grammatical structure of the analyzed language).

ges) in 15 phraseme-semantic subgroups in single-structured and multi-structured languages [Krasnobaieva-Chorna 2017a]. Markers of the authenticity in phrasemes are mostly phytocomponents, onyms and numerical components, as well as pragmatic components that name household items, clothing and food, vehicles, buildings, monetary units, minerals and more.

Somatic code of culture in AWI. The analysis of links between 60 active phrasemic somatisms (*back, body, bones, brain, chest, face, fist, forehead, gills, guts, heel, hump, knee, larynx, lip, neck, ribs, shoulder, skin, spine, stomach, sweat, teeth, tongue*) and the number of their connotations revealed that lexemes *head, hand, blood, eye, soul, heart, ear, neck, nose, skin, throat, finger, spine* could determine five or more meanings in the analyzed languages.

Somatism *head* / Germ. *Kopf* / Ukr. *голова* / Russ. *голова* possesses the highest number of lexical-semantic variants (hereinafter – LSV) and transforms AWI:

1) 'to deprive of life' (*have smb.'s blood on one's hands (head)*; Germ. *den Kopf für j-n (etw.) lassen müssen*; Ukr. *поплатитися життям (головою)*; Russ. *клáсть голову [жизнь, живот]*) life value;

2) 'anxiety' (*bother one's head about (over) smb. (smth.)*; Ukr. *аж за голову взятися*; Russ. *хвататься за голову*) freedom value;

3) 'to love' (Germ. *j-m den Kopf verdrehen*; Ukr. *морочити голову* (6); Russ. *потерять голову* (3)) love value;

4) 'insane' (*not right in the head*; Germ. *ein Hækchen im Kopfe haben*; Ukr. *в голові кебета догори дригом стала*) health value;

5) 'smart' (*a clear head*; Germ. *nicht auf den Kopf gefallen sein*; Ukr. *розумна (твереза, мудра) голова*; Russ. *с головой* (1)) health value;

6) 'stupid' (*soft (touched, weak) in the head*; Germ. *ein Brett vor dem Kopf haben*; Ukr. *дурна голова*; Russ. *пустая голова [башка]*) health value;

7) 'crippled physically' (*a cold in the head*; Ukr. *голова розвалиється (лопається і т. ін.)*; Russ. *голова кружиться* (1)) health value;

8) 'state of drunkenness' (*go to smb.'s head* (1); Ukr. *бити / ударити в голову*; Russ. *бросаться [кидаться] в голову*) health value.

Somatisms are really original in this group of phrasemes:

a) *an eyeball* (*be up to one's (the) ears (eyeballs, eyebrows, eyes, neck)* in smth. – 'work time' (freedom values)) in English phrasemics;

b) *limbs* / Germ. *Glieder* (Germ. *der Schreck(en) sitzt ihm in den Gliedern*) and *medulla* / Germ. *Rückenmark* (Germ. *ihm gefror das Rücken-*

mark) – ‘limitation of freedom as a manifestation of fear’ (freedom value); *belly* / Germ. *Magen* (Germ. *er hat einen Schwamm im Magen* – ‘bad habits’ (health value)) in German phrasemics;

c) *neck* / Ukr. *карк* (Ukr. *скрутити* (рідше *вкрутити*) *в'язи* (*карка, карк*) (2) – ‘to end a life’ (life value); Ukr. *гнути* (*згинати*) / *зігнути спину* (*шию, карк, хребет* і т. ін.) (1) – ‘work time’; Ukr. *накидати* (*накладати, надівати* і т. ін.) / *накинути* (*накласти, надіти* і т. ін.) *ярмо* (*петлю*) [*на [свою] шию (на карк, на себе)*] – ‘subordinate’ (freedom value); Ukr. *скрутити* (*рідше *вкрутити**) *в'язи* (*карка, карк*) (3) – ‘absence of success’ (success value)) in Ukrainian phrasemics;

d) *crest* / Russ. *холка* (Russ. *намять холку, vernac.* (1) – ‘crippled physically’ (health value)) in Russian phrasemics.

Biomorphic code of culture in AWI. In AWI of the languages under investigation nearly 60 zoosemisms (*anuran, ape, ass, bat, bee, bull, bumblebee, cat, cock, cow, crocodile, crow, dog, dove, duck, fly, fox, goat, goose, hare, horse, kangaroo, lion, pig, rat, sheep, snake, sparrow, spider, wolf*) were fixed, which take part in figurative motivation of phraseme. For such zoosemisms like *hare, mouse, shivers* limitation of freedom as a sign of fear is typical in single-multi-language LSV, *bird* – ‘free (from oppression, power, will, influence) freedom value, *crocodile* – ‘dishonest actions’ honesty value, *an ox* – ‘healthy’ health value. The analysis of semantics of zoosemisms reveals the peculiarities of the detonate, fixed in the language, irrespective of the degree of their correspondence to properties of the reference animal. Qualities understood to belong to one or another animal can differ in single and multi-language systems, like, for example, zoosemism *fish* / Ukr. *риба* / Russ. *рыба*:

a) Ukr. *як* (*мов, ніби* і т. ін.) *риба з водою* (1) – ‘marriage (to get on well)’ family value in Ukrainian phrasemics;

b) Ukr. *як риба у воді* (1); Russ. *как рыба в воде* – ‘free (from oppression, authority, somebody’s will or influence) freedom value in Ukrainian and Russian phrasemics;

c) *drink like a fish* – ‘to be on drinking spree’ health value in English phrasemics;

d) *cry stinking fish* – ‘marriage’ (to reveal family secrets)’ family value in English phrasemics.

Phrasemes with phytocomponents (*beans, birch, cabbage, chestnut, daisy, lemon, lily, linden, oak, olive, pea, peony, poppy, rose, spruce, violet*,

wheat) in AWI testify greater difference (as compared to zoosemisms) both in component content and figurative substrate, comp. LSV:

1) 'mentally limited' (birch / Russ. берёза (Russ. пень берёзовый), oak / Russ. дуб (Russ. дубовая голова [башка]), spruce / Russ. ель (Russ. голова еловая)) health value;

2) 'physically fit' (daisy ((as) fresh as a daisy (1)) health value;

3) 'state of drunkenness' (violet / Germ. Veilchen (Germ. blau sein (wie ein Veilchen)) health value;

4) 'handsome' (lily, rose ((as) fair as a lily (as a rose)), peony / Germ. Pfingstrose (Germ. aussehen wie eine Pfingstrose)) beauty value;

5) 'peace' (olive (the olive branch)) peace value;

6) 'absence of success' (wheat / Germ. Weizen (Germ. ihm blüht kein Weizen)) success value, whatsoever.

Comprising the same nominative components phrasemes with phytocomponents do not coincide in semantics, for example:

a) pea / Germ. Erbsen / Ukr. горох (Germ. mit j-m durch einen Schef-fel Erbsen verwandt sein ('congeniality' family value in German phrasemics) and Ukr. як (мов, ніби і т. ін.) [той] горох при дорозі (4) ('loneliness' family value in Ukrainian phrasemics);

b) lemon / Ukr. лимон / Russ. лимон (Ukr. як (мов, ніби і т. ін.) вичавлений лимон ('physically not fit' health value in Ukrainian phrasemics) and Russ. выжатый лимон (2) ('absence of spiritual force' health value in Russian phrasemics).

Natural code of culture in AWI. Phrasemes with meteocomponents (cold, fog, frost, ice, snow, shower, storm, thunder, volcano, wind) occupy a substantial place in AWI. The highest affinity in the analyzed languages show meteorological components that mean 'limitation of freedom as a manifestation of fear' (65% of the selection of meteocomponents) - freedom value:

a) volcano / Ukr. вулкан / Russ. вулкан ('danger' (sit on a volcano; Ukr. як (мов, ніби і т. ін.) на вулкані; Russ. как на вулкане));

b) ice / Ukr. крига / Russ. лёд and cold / Germ. Kälte / Ukr. холод / Russ. холод (one's blood freezes (runs cold, turns to ice); Germ. es überläuft mich kalt (es läuft mir kalt über den Rücken); Ukr. кров холоне (крижаніє, застигає) / захолола (застигла) у жилах; Russ. кровь стынет [леденеет, холдеет] <в жилах>);

c) frost / Ukr. мороз / Russ. мороз (one's blood freezes (runs cold, turns to ice); Ukr. мороз ханає / вхопив за плечі (2); Russ. мороз по коже [по спине] дерет [подирает, продирает, пробегает, идет]);

d) water / Germ. Wasser / Ukr. вода (get into deep water(s); Germ. Blut (und Wasser) schwitzen (2); Ukr. літи холодну воду [за комір]).

The bulk of LSV in AWI comprises the component *wind* / Ukr. вітер / Russ. ветер / Germ. Wind: 1) 'dire straits' (Ukr. вітер у кишенях (у кишені) (рідко по кишенях) свистить (свисте, гуде, гуляє, віє,ходить) (1); Russ. ветер свистит в карманах (в кармане)) and 2) 'squandering' (Ukr. пускати / пустити на вітер зі сл. кроши, майно і т. ін. (1); Russ. бросать [кидать, швырять, пускать] на ветер) *money value* in Ukrainian and Russian phrasemics; 3) 'free time' (Ukr. ганяти вітер по вулицях (no свім)) 4) 'work time' (Ukr. дмухати (дутти) проти вітру) *freedom value* and 5) 'physically not fit' (Ukr. дмухни i полетить за вітром) *health value* in Ukrainian phrasemics; 6) 'solvency' (raise the wind) *money value*; 7) 'physically fit' (sound in wind and limb) and 8) 'state of alcoholic intoxication' (a sheet in the wind) *health value* in English phrasemics; 9) 'psychological freedom' (Germ. dem Wind und Wetter trotzen) *freedom value* in German phrasemics.

Colouring code of culture in AWI. Phrasemes with colouring components (*black, blue, gray, green, pink, white, yellow*) occupy a prominent share in formation of AWI. The following AWI are typical in single and multi-language language systems: 1) 'free (from oppression, authority, somebody's will or influence)' *freedom value* of the colouring component of *green* / Ukr. зелений / Russ. зелёный (give smb. (smth.) a (the) green light; Ukr. зелена вулиця (1); Russ. зелёная улица (1)); 2) 'aristocratic, noble, gentry' *family value* (*blue blood*; Germ. blaues Blut; Ukr. блакитна кров; Russ. голубая кровь) and 3) 'state of alcoholic intoxication' *health value* (*drink till all's blue*; Germ. blau sein (wie ein Veilchen); Ukr. синій ніс) of the component *blue* / Germ. *Blau* / Ukr. блакитний / Russ. голубой.

Diversified polysemy in the analyzed languages (exceeding 5 LSV) is peculiar to such colouring components like *black, blue, green* and *white*.

Quantitative code of culture in AWI. Decimal numerals are most productive in formation of phrasemes with numerical component in AWI of the analyzed languages, it showing a special role of the numbers of the first ten, like:

- 1) *one* ('absence of success' (*one in the eye for smb.*) *success value*);
- 2) *two* ('progeny' (Germ. auf zwei Augen stehen (*ruhen*))) *family value*);

3) *three* ('a distant relative or a person, having no relation at all' (Ukr. *твоя хата моїй хаті троюродний погріб*) family value);

4) *four* ('loneliness' (Ukr. *у чотирьох стінах*, зі сл. *сидіти*; Russ. *житъ [сидѣть] в четырѣх стенах* (1)) family value; or to 'infringe laws' (Germ. *vor die vier Bänke kommen*) law value);

5) *five* ('sane person' (Germ. *seine fünf Sinne beisammen haben*) health value);

6) *six and nine* ('fat' (Ukr. *шість на дѣв'ять (на шість)*) health value);

7) *seven* ('work time' (Ukr. *виганяти / вигнати сім помів* (сьюмій *nim*) (1); Russ. *до седьмого пома*)) freedom value);

8) *eight* ('insolvency' (Germ. *an einem Hering acht Tage essen*) money value);

9) *tenth* ('a distant relative' (Ukr. *в десятому коліні*) family value.

In the Ukrainian language a variance of numerical and non-numerical components in the phrasemes components 'three / seven' (Ukr. *без [третьої (сьюмої)] клепки [в голові (у тім'ї)]*); 'one / three / nine' (Ukr. *не мати (однієї (третьої, дѣв'ятої і т. ін.)] клепки [в голові]*); 'one / three / ten' (Ukr. *нема (немає, не було, не вистачає, бракує і т. ін.) [однієї (третьої, десятої і т. ін.)] клепки у голові*) (health value); 'seven / ten' (Ukr. *десята (сьюма) вода на киселі*) (family value); 'seven / bloody / bitter' (Ukr. *пролити [крикавий (солоний, сьюмій і т. ін.)] nim*); 'seven / bloody / bitter' (Ukr. *обливатися (рідше умиватися, обмиватися і т. ін.) / облитися (вмитися, обмитися і т. ін.) [крикавим (гірким, сьюмим і т. ін.)] потом*) (freedom value) were registered. Variance of the numeral with pronoun 'four / six / all' (*be (hit, operate, run) on all (four, six, etc.) cylinders* (1) - 'work time' freedom value) and application of a numerical complex 'one plus eight' ('bad habits' (*have one over the eight (have one too many)*) health value) were found to exist in English phrasemics.

Common LSV can have different numerical components in single and multi-system languages, e. g.: 'bad habits' health value (the component *three* in English phrasemics (*three sheets in the wind*) and the component *seven* in German (Germ. *halb sieben sein*)).

In the research the use of numerical components *thousand* ('limitation of freedom as manifestation of fear' (Germ. *er schwebt in tausend Ängsten*) freedom value in German phrasemics) and *million* ('good state of health' (*feel like a million dollars*) health values in English) was registered.

Axiophrasemic pragmatics is a new research area in linguistics, which aims to create a holistic and objective model of the functioning of the evaluation in phrasemics of single-structured and multi-structured languages.

The axiophrasemic pragmatics also builds and introduces into scientific use a general linguistic **classification of phrasemes according to their evaluation load**. This classification singles out **positively evaluative** ('good', 'to approve', 'to satisfy', 'valuable', 'to interest', 'to agree', 'to recommend', 'to maintain', 'to comply with'), **negatively evaluative** ('bad', 'not to approve', 'not to satisfy', 'not valuable', 'not to interest', 'not to agree', 'to forbid', 'to deny', 'not to comply with'), **neutrally evaluative phrasemes** and **phrasemes with diffuse evaluation**. This division in its turn allows to focus on their connection with **the category of value**.

The axiological world's image is defined as the understanding of the world by man, his fragments and the status of the human person in this world through the evaluative categorization in values and non-values opposition. **Evaluative categorization** – the formation of values due to the evaluative understanding of environmental objects.

The algorithm for modeling the axiological world's image in phrasemics involves 8 steps: 1) the research illustrative corpus; 2) a nomenclature of universal values; 3) the level model of the axiological world's image; 4) phrasemic axiological oppositions of values; 5) the ideographic parametrization of values; 6) the level organization of values; 7) cultural coding of values; 8) cultural coding of axiological world's image.

Differences in the meanings of associates are explained by specific character of culture, national mentality, ways of life and figurative perception of environment by the bearers of the languages analyzed. Coincidence in figurativeness of phrasemes in single and multi-system languages partially demonstrates the universal character of the transfer of associatives and their functional and semantic dynamics in representing phrasemes of *beauty, family, freedom, health, honesty, law, life, love, money, peace* and *success* values.

Universal phrasemes are characterized by associative character of human thinking and AWI they are linked with:

1) mental and physiological human peculiarities (the structure and functioning of human organism, analogous or comparable non-verbal elements and their typical interpretation in linguistics and cul-

tural science, communicative linguistics, mechanisms of mental and cognitive human activities etc.);

- 2) exterior, behavior and habits of animals;
- 3) perception of time and space;
- 4) perception of colour and symbolic significance of colour, fixed in the world's practice;
- 5) typical characteristics of phenomena and states of nature that gave an opportunity to reveal phrasemes in English, German, Ukrainian and Russian which are equal in sense and internal appearance and comparable in external appearance.

Associating components are treated in research as representing cultural codes: somatisms represent **somatic code of culture**, zooseisms and phytocomponents – **biomorphic code of culture** (zoomimetic and phytomimetic codes of culture), meteocomponents – **natural code of culture**, colouring components – **colorative code of culture**, numerical components – **quantitative code of culture**, names of food products and dishes – **gastronomic code of culture**, etc. **Cultural code** is understood to be a specific cultural network of division, categorization and evaluation of the world, or a system of signs, that represents cultural senses.

The prospect of investigation can be in further elaboration of structuring and categorization of evaluation at different levels of single-structured and multi-structured languages and intensification of investigation of the means aspects of phrasemic level of the axiological world's image, by projecting it upon codes of culture.

The study of ego-text and its generic system makes it possible to deeper understand the lingual personality, its psychotype, the character of personal lingual space, specificity of lingual creativity, speech manner, communicative strategies and tactics that are realized in personal or intimate texts qualified as ego-texts. These texts most distinctly recreate spiritual dimensions of the lingual personality, their inner world, erudition, ethical aspects, aspiration to reproduce knowledge about the world and self-knowledge.

ISBN 978-83-232-3536-1

A standard linear barcode representing the ISBN number 9788323235361.

9 788323 235361